

**ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
MASARYKŮV ÚSTAV VYŠŠÍCH STUDIÍ**

Katedra inženýrské pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Praha 2015

Štěpán Pavíza

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

studijní program: Ekonomika a management
studijní obor: Personální management v průmyslových podnicích
akademický rok: 2014/2015

Jméno a příjmení studenta: Štěpán Pavíza

Zadávající katedra: Katedra inženýrské pedagogiky

Téma bakalářské práce: Vzdělávání studentů v oblasti finanční gramotnosti v České republice

Téma bakalářské práce v anglickém jazyce: Education of students in financial literacy in Czech republic

Zásady pro vypracování:

- Zpracujte problematiku obsahu finančního vzdělávání a motivace
- Proveďte průzkum současných druhů metod na trhu pro zvyšování finanční gramotnosti
- Vyhodnoťte statistické průzkumy poskytnuté organizací, Českým statistickým úřadem a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy
- Na základě teorie a provedeného statistického šetření, navrhnete konkrétní koncept efektivní metody zvýšení finanční gramotnosti

Rozsah grafických prací: Dle potřeby a pokynů vedoucího bakalářské práce

Rozsah práce bez příloh: 30-50 stran

Základní odborná literatura:

BALABÁN, Zdeněk. *Slabikář finanční gramotnosti: učebnice základních 7 modulů finanční gramotnosti*. 2. aktualiz., vyd. Praha: Cofet, 2011, 416 s. ISBN 978-809-0439-610

KOSÍKOVÁ, Věra. *Psychologie ve vzdělávání a její psychodidaktické aspekty*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 226 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-802-4724-331

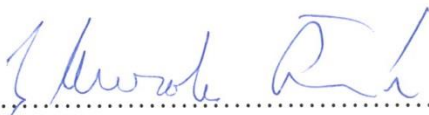
ŠKVÁRA, Miroslav. *Finanční gramotnost*. 1. vyd. Praha: Miroslav Škvára, 2011, 219 s. ISBN 978-809-0482-302

HANUŠ, Radek a Lenka CHYTILOVÁ. *Zážitkově pedagogické učení*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009, 192 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2816-2

KREJČOVÁ, Lenka. *Psychologické aspekty vzdělávání dospívajících*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 226 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-802-4734-743

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Miroslav Škvára, MBA

**Podpis vedoucího
bakalářské práce:**

.....

Termín zadání práce: 5. prosince 2014

Termín odevzdání práce: 5. května 2015

.....

Ing. Bc. Pavel Andres, Ph.D.
vedoucí katedry inženýrské pedagogiky

L.S.

.....

Prof. Ing. Vladimír Kučera, DrSc., Dr.h.c.
ředitel ústavu

V Praze dne 5. prosince 2014

**Podpis studenta stvrzující
přijetí zadání práce:**

.....

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

**Masarykův ústav vyšších studií
Katedra inženýrské pedagogiky**

Vzdělávání studentů v oblasti finanční gramotnosti v České republice

Education of students in financial literacy in Czech Republic

Bakalářská práce

Studijní program: Ekonomika a management
Studijní obor: Personální management v průmyslových podnicích
Vedoucí práce: Ing. Miroslav Škvára, MBA

Štěpán Pavíza

Praha 2015

Vzor citačního záznamu

PAVÍZA, Štěpán. *Vzdělávání studentů v oblasti finanční gramotnosti v České republice*. Praha: ČVUT 2015. 58 s., 3 přílohy. Bakalářská práce. České vysoké učení technické v Praze, Masarykův ústav vyšších studií, Katedra inženýrské pedagogiky.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracoval samostatně. Dále prohlašuji, že jsem všechny použité zdroje správně a úplně citoval a uvádím je v příloženém seznamu použité literatury.

Nemám závažný důvod proti zpřístupňování této závěrečné práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Praze dne: 5. 5. 2015

podpis: .....

Poděkování

Rád bych poděkoval především panu Ing. Miroslavu Škvárovi, MBA za ochotu, pozitivní přístup a zejména odborné vedení a rady, díky kterým jsem tuto bakalářskou práci vypracoval. Dále děkuji České spořitelně za to, že mi umožnila zpracovat dané téma ve své bakalářské práci a poskytla mi mnoho informací, které jsem potřeboval. Děkuji také studentskému týmu a dalším, kteří se podíleli na tvorbě projektu Abakus, protože bez naší spolupráce by nevznikl námět na praktickou část mé práce.

V neposlední řadě děkuji také rodině, přátelům a všem, kteří mne při psaní práce velice podporovali.

Abstrakt

Bakalářské práce pojednává o současné problematice finančního vzdělávání v České republice. Cílem této práce je popsat projekt, který v současné době vzniká a jeho účelem je vzdělávání studentů ve finanční gramotnosti pomocí interaktivní internetové hry. Projekt byl vytvořen na základě poptávky po nové formě vzdělávání a byl vyvozen z průzkumů, které se provedly na území České republiky.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. Teoretická popisuje jednotlivé složky finančního vzdělávání, výsledky průzkumů úrovně finanční gramotnosti. Praktická část podrobně popisuje, jakým způsobem byl projekt zadán a obsahuje analýzu poskytnutých materiálů. Hlavním předmětem praktické části je popis vyvíjené aplikace. Jsou zde vysvětleny jednotlivé koncepty celého programu a jsou propojeny se základními informacemi o finančním vzdělávání uvedenými v teoretické části.

Klíčová slova

finance, gramotnost, finanční gramotnost, vzdělávání studentů, internetová aplikace, finanční gramotnost v České republice, vzdělávací hra

Abstract

This bachelor thesis deals with current issue of financial literacy in Czech Republic. Purpose of this bachelor thesis is to describe a project, which is currently being developed and its goal is to educate students in financial literacy by interactive internet game. Project is based on demand for a new teaching style. This conclusion was based on research in the Czech Republic.

This bachelor thesis is divided into two parts: theoretical and practical. Theoretical part describes every element of financial literacy, results of financial literacy researches. Practical part describes how the project was assigned and analyses corporate documents. Main goal of practical part is to describe application during development. It defines all concepts of the game and links them to the theoretical part.

Key words

finance, literacy, financial literacy, education of students, internet application, financial literacy in Czech Republic, educational game

Obsah

Úvod.....	3
1. Obsah finančního vzdělávání.....	5
1.1. Druhy finanční gramotnosti.....	7
1.1.1. Peněžní gramotnost.....	8
1.1.2. Cenová gramotnost.....	8
1.1.3. Rozpočtová gramotnost.....	9
1.1.4. Numerická gramotnost.....	10
1.1.5. Právní gramotnost a ochrana spotřebitele.....	10
1.1.6. Informační gramotnost.....	11
2. Marketing.....	12
2.1. Segmentace, targeting, positioning.....	12
2.2. Reklama v médiích.....	13
2.3. Podpora prodeje a osobní prodej.....	15
3. Sociálně patologické jevy a peníze.....	15
3.1. Zadlužení a předlužení.....	16
3.2. Hmotná nouze.....	17
4. Motivace v učícím procesu.....	17
5. Finanční gramotnost v České republice.....	19
5.1. Změny v úrovni finanční gramotnosti v ČR.....	20
5.2. Kdo zvyšuje finanční gramotnost.....	23
5.2.1. Veřejná zpráva.....	23
5.2.2. Pracovní skupina pro finanční vzdělávání.....	24
5.2.3. Soukromé společnosti.....	26
5.3. Cílové skupiny pro vzdělávání v ČR.....	26
5.3.1. Rámcové vzdělávací programy.....	28
5.3.2. Cílové skupiny.....	28
6. Zadávající společnost – Česká spořitelna.....	31
7. Start a zadání projektu.....	32
7.1. Tvorba základní myšlenky a analýza dat.....	33
7.2. Aktuální metody výuky finanční gramotnosti.....	35
8. Projekt Abakus.....	36
8.1. Motivační koncept.....	36
8.2. Herní rozhraní.....	40
8.2.1. Registrace a postup hry.....	40
8.2.2. Herní měna.....	40
8.2.3. Mapa, lokace a průzkum oblastí.....	40
8.2.4. Inventář.....	41
8.2.5. Kalkulačka.....	41
8.2.6. Získávání peněžních prostředků.....	41
8.2.7. Mini hry.....	42
8.2.8. Finanční model.....	42
8.2.9. Deník.....	43
8.2.10. Únava / Energie.....	43
8.2.11. Herní dny a plynutí času.....	44
8.2.12. Cestování.....	44
8.3. Herní úlohy finanční gramotnosti.....	45
8.4. Herní platformy.....	46
8.5. Dodatečné funkce aplikace.....	46
8.5.1. iBod.....	46
Závěr.....	48
Seznam použité literatury.....	50
Seznam obrázků a tabulek.....	53
Seznam příloh.....	55

Úvod

V současné době se mnoho občanů Česká republiky potýká s neznalostí základních finančních principů a zákonitostí, které na trhu financí fungují. Sledujeme nárůst počtu osob nejen ve statistikách zadlužení, ale i ve více alarmujícím předlužení. Následkem toho u nich dochází k častým exekucím majetku. Prevencí tohoto problému je jednoznačně zvyšování míry finančního vzdělávání. Jednotlivá ministerstva České republiky už se společně se soukromými organizacemi dlouhodobě podílejí na zavádění systematického přístupu, pomocí kterého vznikne možnost razantně snížit počet lidí ve finanční tísní. Nezaměřují se však pouze na snížení aktuálních čísel, ale vytváří cestu také pro vzdělávání dětí, které zvládnutím této problematiky budou mít mnohem menší šanci objevit se také v těchto nepříjemných statistikách.

Cílem této bakalářské práce je analýza současného trhu financí ve vztahu k finančně nevzdělanému člověku. Jednotlivé dílčí cíle zkoumají, co je předmětem finančního vzdělávání, jaké jsou praktiky marketingových kampaní, které nás mnohdy dostanou do finančních potíží za účelem svého zisku, jaké dopady na nás má tato problematika ze sociálního a psychologického hlediska a motivaci učit se nové věci z finančního sektoru. Nejrozsáhlejší kapitolou je průzkum finanční gramotnosti v ČR. Pojednává mimo jiné o srovnání úrovně gramotnosti v letech 2006 a 2015 a uvádí jednotlivé cílové skupiny finančního vzdělávání spolu s metodikou výuky, která se v souvislosti s nimi používá.

Při tvorbě této bakalářské práce jsem vycházel, mimo jiné, také ze znalostí získaných svou osobní účastí na projektu popsanému v praktické části. Také jsem využil mnoho poznatků z literatury, kterou uvádím v seznamu na konci této bakalářské práce.

Metody, které jsem použil k vypracování této práce, byly především rešerše odborné literatury spojené s tématem mé práce, analýza a vyhodnocení podkladů poskytnutých bankovní institucí a zpracování informací z osobních schůzek v sídle společnosti. Zpracování praktické části práce velmi přispěli i konzultace s odborníky, tvořícími uvedený projekt, kteří mě seznámili s technickými a marketingovými podrobnostmi.

Celou bakalářskou práci jsem vypracoval, tak aby na sebe jednotlivé části, v co největší možné míře logicky navazovaly. Část teoretickou jsem rozdělil na 5 kapitol, ve kterých zpracovávám problematiku finanční gramotnosti, nejprve obecně, následně v České republice. Část praktická se skládá z 3 kapitol, které čtenáře seznamují se společností,

předkládají poznatky a závěry z analýzy dat a trhu. V poslední kapitole popisují přímo vyvíjenou aplikaci a její náležitosti. Tato bakalářská práce má 58 stran a jsou k ní přiloženy také použité přílohy. Použité zdroje byly ocitovány podle citační normy ISO 690.

1. Obsah finančního vzdělávání

Finanční gramotnost můžeme chápat jako soubor základních znalostí o finančních produktech, službách, dění na trhu a nakládání s penězi. Lze z toho tedy odvozovat, že se pohybujeme pouze v sektoru ekonomickém. Nicméně mezi důležité aspekty zvyšování finanční gramotnosti musíme zařadit také učení. Používání naučených postupů, hledání nejvýhodnější nabídky, či orientace ve smluvních podmínkách patří k hlavním cílům efektivního používání znalostí ekonomiky v praxi. K dosažení žádaného výsledku používáme poznatky z psychologie, pedagogiky, nebo andragogiky podle toho, na kterou skupinu obyvatelstva cílíme.

Tématem finanční gramotnosti se zabývá velké množství autorů a odborníků v oboru ekonomiky. Rovněž pedagogové, kteří připravují učební plány. Většinu projektů na zvýšení finanční gramotnosti zaštiťují velké organizace v rámci péče o zákazníka a strategiích na zlepšení své image a společenské odpovědnosti. Působí zde Československá obchodní banka, COFET, Česká spořitelna, OVB a další. Asociace finanční gramotnosti (AFG) zajišťuje kurzy s kvalitní výukou a důkladně školenými lektory. Velkou roli zde hraje také Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Zavádí nové učební plány do škol a organizuje kurzy podobně jako AFG. Díky množství zainteresovaných stran existuje odborná literatura jak pro akademickou obec, tak pro laickou veřejnost. Najdeme také dostatečné množství výukových materiálů a i specializované internetové stránky, věnující se například online poradenství, analýze finančních produktů a vydávání tematických článků.

Finanční vzdělávání je věcí poměrně novou. Od 90. let 20. století se rozšiřuje platba pomocí fyzicky neexistujících peněz. Jedná se především o převody mezi bankovními účty. Jak vyplývá z dat České národní banky (dále jen ČNB):

„V roce 2012 zúčtoval systém CERTIS celkem 510 mil. transakcí (což představuje 4,1% meziroční nárůst) v celkové hodnotě 140 610 mld. Kč (nárůst 4,2%)“ (ČNB, Výroční zpráva 2012).

Občané ztrácejí představu konkrétních peněz. Díky tomuto narůstajícímu trendu, jsou zákazníci více ohroženi například nechtěnému přečerpaním limitů na kreditních kartách a mohou se dostat do nevyžádaných situací, vzniklých neznalostí výše aktuálního zůstatku.

Jiným důvodem může být přečerpání finančního rozpočtu pro domácnost. (Balabán Z, 2011, s. 16)

Díky těmto faktorům a mnoha dalším se začínají v mezinárodním měřítku objevovat první strategické plány jak finanční gramotnost zvýšit. Spolupráce vznikla například mezi The World Bank Group, Organizací pro hospodářskou výpomoc a rozvoj (OECD) a Ruskou federací na programu „*Russia Financial Literacy*“ od roku 2006. (The World Bank Group, 2008)

Hlavním přínosem zvyšování finančního vzdělávání je zvyšování finanční gramotnosti. Základní znalosti se týkají především produktů, které používají z větší části všichni. Jedná se o úvěry, pojištění, hypotéky, či bankovní účty a další. V dnešní době se objevuje velké množství nejrůznějších organizací, které nabízejí své služby v oblasti financí. Pro velkou část z nás je nemožné znát všechny finanční produkty na trhu, ale měli bychom být schopni je rozlišit podle toho, jestli odpovídají našim aktuálním či budoucím potřebám. (Balabán Z., 2011, s. 18)

Nelze určit jednu cílovou skupinu obyvatel, který by se měla vzdělávat. Finanční gramotnost je totiž neustálým studiem. Podle našeho věku se mění například hlavní obsah vzdělávání. Podobné změny obsahu mohou nastat vlivem demografického vývoje, nečekané tržní situace, nebo politickým vývojem, tedy změnou legislativy.

Vzdělávání dětí probíhá podle určitých pravidel tvořených Ministerstvem školství dětí a mládeže (dále jen MŠMT). Koncept týkající se finanční gramotnosti byl podporován už v minulosti a pro nadcházející období v letech 2014-2020 je znovu jedním z dílčích cílů složky o „Rovném přístupu dětí a mládeže k právům“ (MŠMT, 2014, s. 4). Tento a další programy se řadí do tzv. Bílé knihy – Národního programu rozvoje vzdělávací soustavy. Znalosti doporučené žákům základních škol jsou především fungování základních peněžních principů. Oproti tomu střední školy už mohou mít programy, ve kterých vzdělávají studentu v základním právním minimu, finančních produktech, typech pracovních poměrů atd.

Od 1. 9. 2013 vešla v platnost nová podoba Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělání, která už obsahuje začleněný předmět Finanční gramotnost mezi ostatní vyučované předměty na základních školách. Důvodem je, aby občané, uměli spravovat svůj rodinný a osobní rozpočet a nakládat s finančními prostředky takovým způsobem, aby mohli aktivně vystupovat na finančním trhu v různých životních obdobích a situacích.

Dospělá populace se vzdělává v náročnějších tématech finanční gramotnosti. Buďto vlivem okolností, například nutnost prostudovat a pochopit smlouvu na hypotéku a správně ji vyčíslit. Nebo studují z vlastní vůle, aby se lépe orientovali na trhu. Zčásti se jedná o pojmy z oblasti bankovního sektoru, jako jsou procentuální sazby p. a. a p. m., RPSN, poplatky za služby a další. V návaznosti na poptávku po zvyšování finanční gramotnosti stále více a více organizací nebo podnikatelů nabízí kurzy, jejichž předmětem je právě toto. Porovnáním obsahů kurzů lze přesněji určit, jaké informace jsou nejžádanější. Problematika hospodaření domácnosti, kam řadíme příjmy a výdaje stejně jako sestavení domácího rozpočtu má významnou roli. Dále se setkáváme popisem finančních produktů (osobní konta, smluvní podmínky, nároky na reklamaci), půjčky, pojištění, úročení. Pokročilé kurzy nabízí také školení v oblasti investování a vytváření pasivních příjmů.

1.1 Druhy finanční gramotnosti

Pojem finanční gramotnost se skládá z více složek, které spolu vzájemně souvisí. Každá ze složek se zaměřuje na určitou problematiku dnešního finančního trhu.

Obrázek č. 1: Složky finanční gramotnosti. In: Škvára (2011, s. 14)

Ve vládním dokumentu byla finanční gramotnost obecně specifikována jako:

„FG je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb. Finančně gramotný občan se orientuje v problematice peněz a cen a je schopen odpovědně spravovat osobní/rodinný rozpočet, včetně správy finančních

aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace.“ (Systém budování finanční gramotnosti na školách, 2005, s. 7)

Přestože, se dokument zmiňuje pouze o třech základních pilířích finanční gramotnosti, pokládám za vhodné popsat i další oblasti finanční gramotnosti. Přesto musím souhlasit s výše uvedenou definicí, protože nutnost občana orientovat se v těchto třech oblastech je nezbytná pro jeho odpovědné finanční chování. Ovšem je také důležité věnovat se i zbývajícím třem gramotnostem, z mého hlediska je nejdůležitější, z těchto zbývajících tří, Ochrana spotřebitele.

1.1.1 Peněžní gramotnost

Peněžní gramotnost se týká především pojmů spojených s penězi. Zabýváme se zde tedy jejich správou, transakcemi a nástroji sloužícími k jejich správě.

„Peníze jsou všeobecně přijímaným aktivem, kterým lze provádět platbu za zboží a služby“(Balabán Z., Slabikář finanční gramotnosti, s. 127).

V literatuře se za základní pojmy považují funkce a druhy peněz. Tato oblast zahrnuje také základní poznatky o fungování trhu, oběhu peněz a centrálním bankovním systémem. V návaznosti na oběh peněz, se řada autorů shoduje na zařazení oblasti mezinárodní směny valut do oblasti peněžní gramotnosti. Setkáváme se tedy s rozбором devizových kurzů (Škvára M., 2011, s. 55-57). Finanční produkty na trhu také řadíme mezi peněžní gramotnost. Principy fungování u spoření, bankovních účtů, úvěrových služeb, pojištění a alternativních způsobů financování, jako je třeba leasing, ve finále tvoří hlavní předmět peněžní gramotnosti (Balabán Z., 2011, s. 170-234). Dále Škvára doplňuje tuto problematiku o pojmy forfaiting, phishing a mobilitu klientů mezi bankami.

1.1.2 Cenová gramotnost

Další oblastí gramotnosti je cenová, týkající se především cenového fungování trhu – zejména inflace, tvorbou nabídky a poptávky. Pohlíží na dění na trhu spíše z makroekonomického pohledu. Součástí jsou také daně a daňová politika, která se však promítá také do gramotnosti rozpočtové, kterou zmíníme dále (Škvára M., 2011, s. 68). Pojem inflace dostupná literatura shodně vykládá jako aspekt negativně ovlivňující kupní sílu peněz.

„Inflace je takový neviditelný „žrout peněz“. Každý den nám z té naší koruny kousíček ukousne.“ (Kociánová H., Finanční gramotnost v kostce, s. 12)

Oproti tomu deflace je opakem inflace, nastává však zřídka a většinou uměle. Deflace tedy kupní sílu peněz zvyšuje, čili si za stejný obnos koupíme více. (Kociánová H., 2012. s. 13) Černohorský dodává ve své knize navíc důsledky inflace, kam zařadil například redistribuční efekt. Rozebírá také efekt tzv. nulové inflace. (Černohorský J., 2011. s. 91) Na inflaci úzce navazuje politika tvorby cen produktů a služeb, která s momentálním stavem inflace vždy souvisí.

Tyto skutečnosti však sám občan velmi těžko ovlivní, přestože je bude znát. Cenová gramotnost má význam hlavně v pochopení fungování tržních principů.

1.1.3 Rozpočtová gramotnost

V oblasti veřejných financí hraje největší roli rozpočtová politika, ta se utváří na základě daňové politiky, produktivity ekonomiky a dalších faktorů. Rozpočtová gramotnost pracuje s poznatky z oblasti státního rozpočtu (fiskální politika), daňovým systémem, druhy daní a kritérii výkonnosti ekonomiky. Jedním z nejdůležitějších kritérií je v současné době hrubý domácí produkt (HDP). Odborná literatura HDP ve shodě označuje jako součet hodnot finálních statků a služeb, vyjádřený peněžně. Ekonomickým růstem označíme situaci, kdy je HDP z předešlého roku menším než HDP z letošního roku. Procentuální poměr těchto dvou čísel označujeme tempo růstu (Dvořáková Z., 2011, s. 76).

Rozpočtová gramotnost obsahuje také poznatky lépe využitelné v praxi zájemci o vzdělání. Jedná se o rozpočty pro domácnosti. Většina kurzů a výukové literatury přichází se základními kroky jak správně sestavit domácí rozpočet a jak ho udržet dlouhodobě v situaci, kdy převyšují příjmy nad výdaji. Příjmy tvoří práce, respektive vyplacená mzda/plat za práci, dále příjmy sociální, což jsou přídatky na děti, podpora v nezaměstnanosti a další. Poslední dva druhy podle Balabána jsou příjmy mimořádné nepravidelné, což jsou dotace, příjem z prodané věci a příjmy reziduální: z dividend investic a pronájmů (Balabán Z., 2011, 308-309). Rozlišuje také 7 výdajových kategorií, ve kterých se položkově shoduje s ostatními autory, avšak použijeme jeho verzi pro přehlednost. Kategoriemi jsou „běžná spotřeba, bydlení, vzdělání/luxus/zábava, ochrana (pojištění), spoření, dluhy, ostatní“ (Balabán Z., 2011, 309-310).

Tuto oblast uzavírá finanční plánování. Obecně se zabývá metodami, jak zabezpečit pokrytí potřeb v budoucnosti. Tedy, jakým způsobem nakládat s finančními prostředky k vytvoření finančních rezerv. Pohlíží se na různé parametry, jakými nejčastěji jsou likvidita, dlouhodobost a rizikovost investic.

Rozpočtová gramotnost je jedním z nejdůležitějších faktorů odpovědného chování občana na finančním trhu. Zajišťuje základní stavební kámen pro další finanční operace. Občan díky ní získává kontrolu na svojí finanční situaci a je připraven na nečekané výdajové události. Rozpočtová gramotnost také pomáhá objasnit možnost jak se dostat z dluhové pasti, pokud se v ní momentálně nacházíme, nebo nám bezprostředně či dlouhodobě hrozí.

1.1.4. Numerická gramotnost

Numerickou gramotností rozumíme schopnost porozumět matematickému vyjádření různých finančních produktů a následně s nimi pracovat.

„Numericky gramotné jednání zahrnuje zvládnání situace nebo řešení problému v kontextu skutečného života reakcí na matematický obsah, tj. číslo, tvar, závislost, symboly, vzorce, grafy a tabulky a texty.“ (Škvára M., Finanční gramotnost, s. 124)

Můžeme ji tedy považovat za schopnost matematicky řešit finanční záležitosti. Jmenujme úroky, které zahrnují splácení na základě splátkového kalendáře a dividendové výnosy. U výše zmíněných rozpočtů je numerická znalost velice důležitá.

V dnešní době se dá znalost této problematiky nahradit z větší části počítačovými programy, které veškeré zadané hodnoty propočítají za nás. Může se jednat o specializované programy bankovních institucí, či jiných společností. Případně řada počítačových kancelářských balíčků dnes již nabízí možnost pracovat s víceúčelovými kalkulátory. K použití všech těchto možností je však po uživateli vyžadována jistá úroveň počítačové gramotnosti. Ta je dnes však velmi rozšířená a jedinou skupinou, kterou by mohl tento požadavek negativně ovlivnit, jsou lidé v důchodovém a předdůchodovém věku.

1.1.5. Právní gramotnost a ochrana spotřebitele

Právní gramotnost obsahuje především pojmy v oblastech platného práva a zákonných úprav vycházejících z Ústavy ČR. Jedná se tedy o úpravy uzavíraných smluv. Právní

gramotnost občana seznamuje s náležitostmi uzavírané smlouvy podle jejího typu. Nájemní smlouva bude mít logicky jinou strukturu než smlouva pracovní. Díky tomu si lze ověřit, jestli jsou například sjednané smlouvy neplatné, případně za jakých podmínek by neplatné byly (sjednáno pod nátlakem apod.)

Další část se zabývá dluhy a uplatňovanými postupy v případě, že dluhy nejsou spláceny. Detailně rozebírá metody řešení sporu při neplacení, kam řadíme mimosoudní vyrovnání, rozhodčí řízení, mediaci, či vymáhání práv pomocí exekuce. Právní gramotnost speciálně rozebírá exekuční řízení, protože v návaznosti na něj je nutno vykonat velké množství různých úkonů. Patří sem prohlášení o majetku, srážky ze mzdy, blokace bankovních účtů a v dalších fázích dražba majetku. Občan by se měl seznámit s procesy souvisejícími s exekučním řízením. Insolvenční řízení je další podkapitolou, společně s vyhlášením osobního bankrotu. Kapitulu uzavírají registr dlužníků a insolvenční rejstřík. Popisuje, jakým způsobem vzniká zápis v rejstříku, jakým způsobem se dá odstranit, jaké podmínky musí občan/firma splňovat.

Tyto informace by měl znát každý občan, který vystupuje na trhu, jedná se totiž o základní právní minimum v této oblasti. Je nutno podotknout, že například oproti gramotnosti numerické, je gramotnost právní vždy zařazena do programů vzdělávacích, či soukromých kurzů zvyšování finanční gramotnosti.

Ochrana spotřebitele v zásadě představuje zákonem stanovený systém, kterým se musí organizace řídit, při informování o ceně svých služeb a produktů, a o situacích které z pořízení služby, či produktu vyplývají. (Škvára M., 2011, s. 151) Ochrana spotřebitele je stanovena především pro účely lidí ve hmotné nouzi. Ti jsou nejnáchylnější v případě, že potřebují rychle obnos peněz a nejsnadnější cestou je si půjčit. Díky tomu mohou organizace poskytující půjčky snadno přijít ke klientům, kterým mohou nadiktovat neúnosné podmínky. Tomuto se snaží ochrana spotřebitele, ustanovená zákony, mimo jiné, vyhnout. (Balabán Z., 2011, s. 111)

1.1.6. Informační gramotnost

Infomační gramotností z hlediska gramotnosti finanční rozumíme informovanost o nejrůznějších zdrojích, které nám pomohou se orientovat v problematice financí. Hlavním přínosem je tedy povědomí o internetových stránkách specializovaných na finance a poradenství. Dále sem řadíme komerčně využívanou literaturu, databázové

systemy a další. Škvára doplňuje k modulu informační gramotnosti navíc pojem eGovernment, který se týká zlepšení úrovně komunikace mezi jednotlivými úřady a mezi úřady a veřejností. (Škvára M., 2011, s. 133)

Nutnost existence těchto zdrojů a dostupnosti informací podtrhuje také rozmach marketingového průmyslu a osobních prodejů. Občan by si měl být pod návaľem reklamních výhodných nabídek schopen ověřit, zda je nabídka opravdu výhodná, případně vědět, na jakých místech lze toto ověřit.

2. Marketing

S finanční gramotností souvisí také marketing a jeho nástroje pro podporu prodeje. Jsou tedy jedním z hlavních důvodů, proč si lidé s menší úrovní finanční gramotnosti pořizují propagovaný produkt, aniž by byli srozuměni a plně chápali rizika, která může produkt přinášet.

„Filozofie marketing managementu vychází z předpokladu, že firma může dosáhnout stanovených cílů, pokud dokáže rozpoznat potřeby a přání cílových trhů a poskytnout požadované uspokojení lépe než konkurence.“ (Kotler P., Moderní marketing, s. 50)

Marketing definujeme jako proces, díky kterému uspokojuje zákazník svoje potřeby a přání. Moderní podoba ustupuje od výkladu: schopnost prodat. Sice je tento model stále zakotven, ale už neplní hlavní roli. Hlavním účelem marketingu je informovat o hotových, či připravovaných výrobcích a vytvářet jim dobré jméno. Tím, že zákazníka jako jednotlivce, nebo zákaznickou skupinu oslovíme s informacemi o výrobku, zajišťujeme ukotvení v paměti. Ve chvíli, kdy nastane zákaznickovy potřeba vyvolaná nejrůznějšími podněty, nastupuje na scénu dříve provedená kampaň, která přesně cílí na uspokojení potřeby. Tím zvyšují firmy šanci na odkup jejich výrobků. (Kotler P., 2007, s. 38-42)

2.1 Segmentace, targeting, positioning

K úspěšné propagaci produktů a jejich zakoupení slouží nástroje strategického marketingu. Jedná se o segmentaci, targeting (cílení), positioning (pozicování). Segmentace analyzuje trh jako jednotlivé skupiny obyvatel/firem, které mají stejné nebo podobné potřeby. Trh je rozdělen na více jednotlivých homogenních skupin, které jsou specifické řadou faktorů. Geografické rozdělení značí místo výskytu skupiny, od kontinentů přes státy, po jednotlivá města. Demografické udávají věkovou škálu skupin,

pohlaví, průměrný příjem, vzdělání, rasu a další. Psychografické parametry pracují se společenskou třídou a životním stylem. Behaviorální segmentaci rozdělujeme kupující do segmentů dle jejich obvyklého nákupního chování a zpětné vazby na zakoupené zboží. (Kotler P., 2007, s. 464-471)

Hlavní náplní targetingu (cílení) je rozhodování o působení na jednotlivých tržních segmentech. Atraktivita trhu značí míru růstových a velikostních charakteristik jednotlivých segmentů. Na atraktivitu segmentu mají vliv také aktuální konkurenti na trhu, například jestli obsahuje velké množství agresivních firem působících ve stejné oblasti. (Kotler P., 2007, s. 484) Nediferencovaná strategie působí na všechny tržní segmenty jediným marketingovým mixem. Oproti tomu diferenciovaná strategie používá speciálně připravený marketingový mix pro každý segment zvlášť. (Kumar N., 2008, s. 41)

Positioning pracuje s názorem, který zákazníci zastávají ve vztahu k produktu a jak ho vymezují vůči ostatním produktům. Základem je odlišení se od ostatních produktů a příprava „jedinečné prodejní propozice“ (Kumar N., 2008, s. 42) Tedy co nejlépe, agresivně a trvale propagovat jeden atribut produktu, který je „nejlepší na trhu“. Lze také propagovat více atributů, ale se vzrůstajícím počtem „nejlepších“ vlastností se mohou u zákazníků začít objevovat pochybnosti o pravdivosti těchto tvrzení. (Kotler P., 2007, s. 502-510)

2.2 Reklama v médiích

Reklama je nástrojem pro komunikaci a propagaci konkrétního výrobku, značky nebo služby. Nejčastěji je šířena komunikačními médii. V rámci finanční gramotnosti nás zajímá reklama cílená na publikum, s účelem přesvědčit o výhodnosti produktů spojených s financemi. Reklama je sama o sobě lákavá představou získání financí, ale používá i dalších prostředků k podnícení ke koupi. Reklama je umístována na mnoho různých míst.

Reklamy v tisku - v periodikách jsou speciálně strany vyhrazené reklamním sdělením. Reklama také může být zařazena vedle hlavního textu článku, pro tento způsob se používají šablony se stranou časopisu rozdělenou do různých zón podle jejich sledovanosti a velikosti.

Zvuková reklama se vyskytuje v reklamních spotech v rozsahu obvykle od 15 do 30 vteřin. Prime time (čas s největší sledovaností a největším účinkem reklamy) je v ranních hodinách.

Obrazová reklama je umisťována do televize taktéž do jednotlivých bloků, kterým předchází znělka. Čím delší je reklamní spot, tím dražší cena za něj bude naučtována za vložení do programu. Prime time je ve večerních hodinách před začátkem a těsně po skončení zpravodajství. Ceny zde stoupají do řádů statisíců korun.

Statická obrazová reklama se používá nejčastěji na venkovních poutačích, jako jsou billboardy transparenty, plakáty a další. Označuje se také jako „*outdoor*“

„Direct mailing – přímé zasílání – jeden z nejefektivnějších druhů reklamy minulého století a také jeden z nejvíce obtěžujících.“ (Balabán Z., Slabikář finanční gramotnosti, s. 95) Jde o zasílání zpráv do poštovních nebo emailových schránek. Telemarketing a SMS reklama patří také do direct marketingu.

Internet je dnes nejvíce uplatňovanou platformou pro jakoukoliv inzerci a reklamu. Zahnuje v sobě mnoho výše popsaných podob reklamy. (Balabán Z., 2011, s. 95)

Další zásadní otázkou, kterou spotřebitel určitě pokládá a na kterou by v rámci zdokonalení se ve finanční gramotnosti, měl být schopen odpovědět je: Je reklama pravdivá a dozvím se z ní všechno? Tuto otázku rozdělíme na dvě samostatné části.

„Pravdivost“ reklamy je ukotvena v podobě zákona o reklamě (Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy, 1995) přestože není popsán termín pravdivosti reklamy, nelze uvést na veřejnost reklamy lživou, ta je označena jako nekalá obchodní praktika. (Balabán Z., 2011, s. 96) Regulace reklamy se týká speciálních druhů produktů, kam řadíme tabákové výrobky, alkohol, různé léčivé přípravky, zbraně a stěpivo a další. Regulací v tomto směru rozumíme, aby nebylo propagováno páchání protizákonného nebo nehumánního jednání při používání produktu. Na regulaci reklamy se podílí také Evropská unie. V roce 2009 vydala Evropská komise nařízení zakazující propagaci tabákových výrobků. Přesto se nejedná o překážku volnému obchodu, jak rozhodl Evropský soudní dvůr, v případě, že je omezení reklamy v zájmu veřejného zdraví.

„Členské státy zajistí, aby audiovizuální obchodní sdělení poskytovaná poskytovateli mediálních služeb, kteří spadají do jejich pravomoci, splňovala tyto požadavky: d) všechny formy audiovizuálních obchodních sdělení týkajících se cigaret a jiných tabákových výrobků se zakazují;“ (Komise Evropských společenství, Směrnice Evropského parlamentu a vlády 2009/0056 (COD), s. 35)

Druhou částí je, jestli reklama podává komplexní informace o službě nebo produktu. Samotný reklamní spot nemá dostačující délku a nedostatek prostoru, pokud se jedná o reklamu obrazovou. Uvedení veškerých informací není možné, proto reklama záměrně pracuje pouze s informacemi, které mají za úkol nalákat spotřebitele.

2.3 Podpora prodeje a osobní prodej

V případě že potenciálního zákazníka reklama zaujme, pracuje firma s dalším marketingovým nástrojem. Podpora prodeje je založena na krátkodobých pobídkách, které mají za cíl zvednout prodej výrobku. Jejím smyslem je tedy povzbudit k okamžité koupi výrobku. Podpora se však nemusí vázat pouze na vztah prodávající – nakupující ale lze ji uplatnit také uvnitř firmy, za dosažením vyšších zisků. Spotřebitelská podpora se váže zejména na zákazníky a zahrnuje slevy, časově omezené nabídky a další. Podpora obchodníka (maloobchodu) pracuje s distributory a jejich povzbuzením k vyšším prodejům na základě bezplatného zboží, větší míře spolupráce, kapitál a promo akce. Podpora organizací motivuje především velké prodejce k získání obchodních nabídek a prohloubení spolupráce. Podpora prodejců se zaměřuje na jednotlivé prodejce a nabízí jim, při větších prodejkách, prémie, zaměstnanecké výhody a podobně. (Balabán Z., 2011, s. 882)

Finančně gramotný zákazník si uvědomuje tento nástroj a při svém rozhodování se soustřeďuje na komplexní produkt a jeho složky. Neměl by propadat okamžitým „výhodným“ nabídkám, ale zjistit si o produktu další informace.

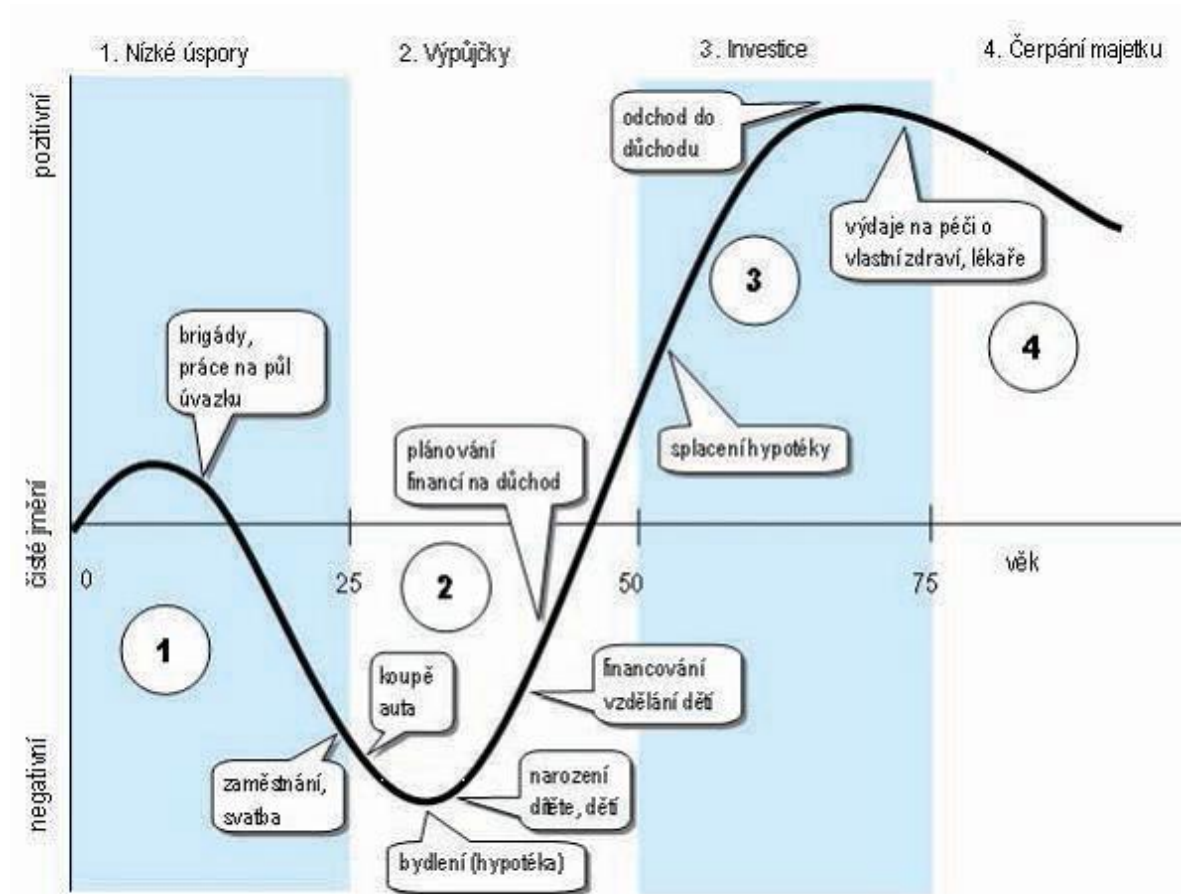
Proces osobního prodeje předchází samotnému pořízení produktu. Zákazník se zde seznamuje s veškerými informacemi o zvoleném produktu. Prodejci jsou velice dobře vyškolení lidé s profesionálním vystupováním a rétorikou. V případě velkých firem v oblasti financí je rizikovost uzavření nechtěného produktu menší než při prodejkách pomocí nekalých praktik. Je to způsobeno zejména tím, že tyto firmy zpracovávají údaje o zákazníkovi z registrů, mohou mu připravit finanční plány apod. Přesto lze říci, že pokud nemáme přehled o naší současné finanční situaci a nemáme jasně definované parametry požadované služby, riziko pořízení nevhodného produktu při osobním prodeji závratně stoupá. Mohou nastat také případy, kdy se prodejce snaží uzavřít smlouvu, která je pro zákazníka zdrojem újmy. Zákazník by si měl dávat pozor zejména na snadno zjistitelné praktiky, které mohou odpovídat omezování práv daných zákonem, či směřovat k lichvě. Veškeré smlouvy i libovolně dlouhé je vždy nezbytně nutné přečíst. Uvnitř dlouhých smluvních podmínek se mohou velice snadno objevit pasáže o pokutách, zbavení se odpovědnosti za nedodání služby a další. Smlouvy, při kterých prodejce vyžaduje okamžitý podpis na místě, jsou velice podezřelé. Zákon o spotřebitelském úvěru z roku 2010 udává, že věřitel je povinen poskytnout spotřebiteli všechny informace o smlouvě, závazků z ní vyplívajících v dodatečném předstihu před samotným podpisem. (Balabán Z., 2011, s. 113 - 117)

3. Sociálně patologické jevy a peníze

Důsledku nedostatečné finanční gramotnosti mohou občané upadnout do nevyžádaných životních situací, které mají v zásadě vyústění do snížení životní úrovně. Sociálně patologickými jevy se zabírá řadu studií a rozpracovává v nich problematiku sociálních deviací. Řadíme k nim nejčastější deviace, které se mohou vázat na problematiku financí a finanční gramotnosti. Jedná se zejména o alkoholismus, násilí, kriminalitu, vandalismus,

užívání návykových látek a xenofobii. My se zaměříme na jevy spojené přímo s penězi, konkrétně s jejich nedostatkem.

3.1 Zadlužení a předlužení

Obrázek č. 2: Etapy životního cyklu klienta, In: Filip (2006, s. 20)

Následující obrázek životního cyklu klienta názorně ukazuje, jakým způsobem občan využívá své čisté jmění v závislosti na jeho věku. Jsou zde předem nastaveny modelové situace, které se s největší pravděpodobností stanou. V souvislosti se zadlužením, vidíme, že pro lidi se stává mezníkem hypotéka, kterou potom splácí. Postupně se tedy dostanou ze zadlužení a nabývají čisté jmění. Oproti tomu situace, kdy občan nezvládá splácet své dluhy, ho dostává do nezvladatelné situace. Také zde je kritická část mezi 25 a 30 rokem života, kdy jsou uskutečněny finančně náročné koupě, které mohou následně k nezvladatelným dluhům vést.

Zadlužení je stav, ve kterém člověk nabývá pozice dlužníka, tedy má věřiteli splatit nesplacené pohledávky. Pojem dluh je ve většině případů považován za negativní, přestože úvěr, který je ve své podstatě také dluhem, je obecně přijímán jako pojem neutrální. Předlužení je stav, při kterém zadlužený člověk již není schopen splácet. V návaznosti na předlužení dochází díky faktorům jako exekuce majetku, neplatič nájmu, odebrání dětí do ústavní péče, k postupnému procesu sociálního vyloučení. Tímto procesem rozumíme znesnadnění, či celkové odepření přístupu k příležitostem jak získat zpět finanční zdroje.

Také se týká vyloučení ze společenských a politických aktivit. Patří mezi ně například bydlení, sociální ochrana a zdravotní péče. (Balabán Z., 2011, s. 51-52)

Dalším jevem může být znevýhodňování skupin obyvatelstva podle jejich příjmů. Zpravidla se jedná o nízkopříjmové obyvatele, jako jsou dlouhodobě nezaměstnaní, osob předlužené, osoby závislé, děti žijící v rizikových rodinách. Většinou také dochází ke kumulaci těchto znevýhodnění.

3.2 Hmotná nouze

Hmotná nouze je stavem, kdy se člověku nedostává ani financím, nutně potřebným k zajištění základních podmínek pro život. Životní minimum je částka, která oficiálně určuje rozdíl mezi osobami v hmotné nouzi a osobami nad hranicí chudoby. Dále se životní minimum rozdělilo na životní minimum a existenční minimum.

„Životní minimum je minimální společensky uznaná hranice peněžních příjmů k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb. Existenční minimum je minimální hranicí peněžních příjmů, která se považuje za nezbytnou k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb na úrovni umožňující přežití.“ (Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, 2006)

Částka životního minima se mění v závislosti počtu a pořadí osob v jedné domácnosti. Pořadí se stanovuje na základě počtu osob, které nejsou nezaopatřenými dětmi a poté počtem nezaopatřených dětí. Existenční minimum tvoří 65% částky životního minima pro jednotlivce nebo 70% částky životního minima první osoby ve společné domácnosti. Pojem valorizace souvisí s navyšováním částky za předpokladu, že vrostl index spotřebitelských cen za domácnosti. Dávkami v hmotné nouzi rozumíme různé finanční pomoci: příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení nebo mimořádná okamžitá pomoc.

4. Motivace v učícím procesu

Motivací rozumíme vnitřní pohnutku ke konkrétnímu chování. Mezi jednotlivé aspekty motivace můžou patřit jak naše fyziologické potřeby, zahrnující hlad, žízeň, potřeba spánku, tak naše potřeby psychické, jako je rozvoj osobnosti, seberealizace. Představíme si tedy jakousi sílu, která nás pobízí chovat se tak, abychom dosáhli určitého cíle. Jsou uváděny dvě složky motivace: molekulární a molární.

Molekulární část se týká především biologické stánky naší osoby. Obsahem jednotlivých hormonů v krvi, dominancí hemisfér. Molární část pracuje s vztahem k prostředí, osobám a prostředkům, které v rámci motivování hrají také svou roli. Mohou díky vnější motivaci (někdy označované jako stimulace) podnítit motivace vnitřní, která má mnohem větší efekt a je mnohem účinnější.

Hlavním předmětem určitého chování je vždy motiv. Z velkého množství malých motivů je vždy vybrán jeden motiv hlavní, který nakonec směřuje naše snažení a díky

tomu ovlivňuje naše chování ve prospěch dosažení hlavního cíle, tedy hlavního motivu. (Hanuš R., Chytilová L., 2009, s. 65-66)

Pro dosažení motivace ve vzdělávání by měl být zpočátku alespoň jeden z cílů, hlavních či vedlejších, naučení se znalosti. Touto znalostí je chápána informace, kterou chce předat vyučující a vyučovaný ji chce získat. Výsledkem následného procesu by mělo být, získání a osvojení si požadované znalosti. Můžeme se držet jednoduchého modelu „Motiv – cesta – cíl“.

Cíl se promítá do veškerého učení a ovlivňuje jak žáka, tak učitele. Výuka se má držet modelu směřování k cíli a zastávat hledisko, aby se student zdárně učil, je nutné, zvolit pro studenta cíl, který ho bude neustále motivovat. Požadavky na cíle popíšeme jako soubor jejich vlastností.

Smysluplnost učené látky, která je podnětná a která má pro studenta přidanou hodnotu.

Komplexnost propojuje oblasti činností, osobnosti, vzdělávání.

Konzistentnost klade důraz na návaznost jednotlivých učebních celků na sebe a vyhnutí se odkazování na dosud neprobranou látku.

Kontrolovatelnost pracuje s požadavkem kontroly výstupních znalostí žáka a následného zhodnocení efektivity výuky.

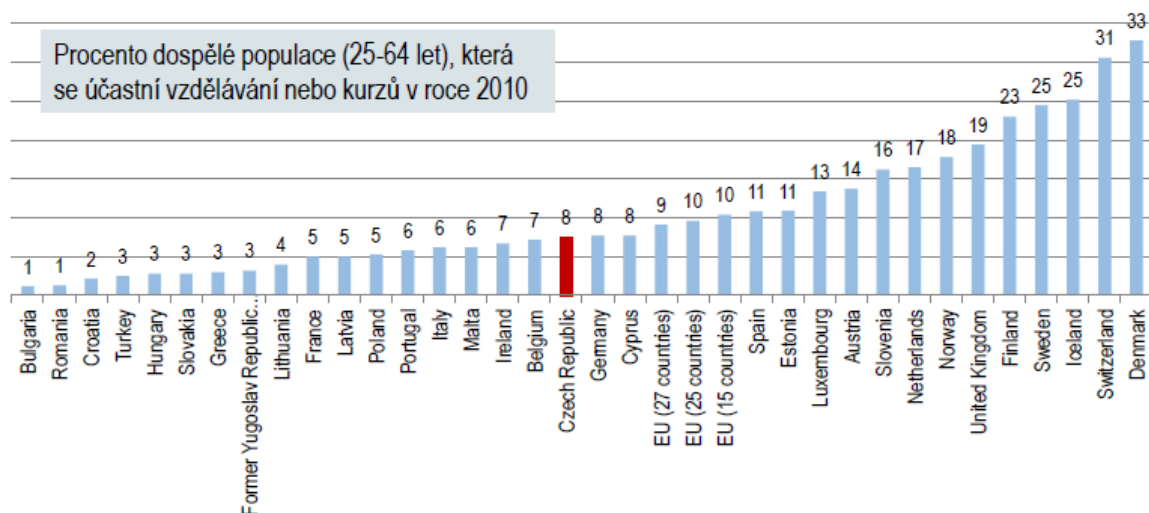
Přiměřenost především řeší otázku dosažitelnosti cíle pro všechny studenty, díky jejich diferenciaci (Kosíková V., 2011, s. 62-63)

Pro účely naší vzdělávací aplikace, rozpracované v praktické části této závěrečné práce, lze považovat za požadovaný motivační faktor vzdělání v oboru finanční gramotnosti. Tím, že naším cílem bude vzdělat, musíme zajistit prvotní motivaci dostat se k naší vzdělávací metodě. Prvotní motivací seznámit se s ní, bude touha objevit nové a bavit se, kombinací těchto dvou faktorů dokážeme udržet vyučovaného u vzdělávání na dostatečně dlouhou dobu, abychom dosáhli předání námi požadovaných znalostí.

Učící proces chápeme jako komplexní metodu jak provádět operace a nakládat s abstraktními pojmy a vytvářet mezi nimi nové souvislosti. (Atkinson R., 2003, s. 254-255) Díky tomu ho můžeme podle Bloomovy taxonomie rozdělit na dvě kognitivní složky. První kognitivní úroveň obsahuje činnosti nižší, vázané na přijetí informací, jejich zpracování. Druhá kognitivní úroveň zahrnuje vyšší činnosti, ve většině případů spojované s vlastní prací se získanými informacemi, což je analýza problému, tvoření řešení, jeho zdárné vyřešení a vyhodnocení. (Krykorková, 2004)

5. Finanční gramotnost v České republice

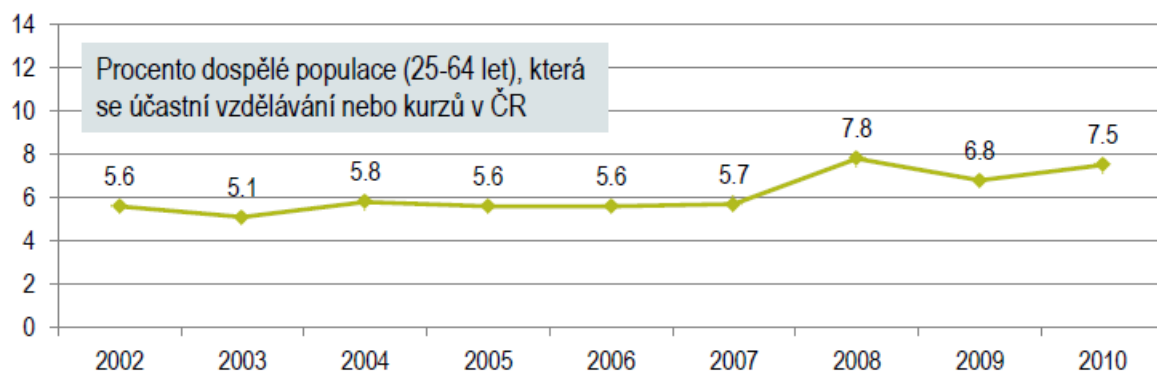
Česká republika se potýká s velmi vysokým procentem lidí, kteří už nadále nemají zájem se vzdělávat po ukončení regulérního formálního vzdělávání. Podle průzkumu agentury Eurostat se Česká republika v těchto výsledcích pohybuje přibližně kolem 8%, což je v porovnání s ostatními zeměmi Evropy v polovině seznamu, přesto nedosahuje ani třetinových hodnot vedoucího státu.

Graf č. 1: Dospělá populace účastnící se vzdělávacích kurzů, zdroj: Interní materiál České spořitelny

Například Švýcarsko má velice dobrou pozici na tomto žebříčku jednu z vedoucích pozic, vděčí za to především svému přístupu k výchově ve finanční oblasti. Podle Pavla Kohouta ze společnosti Partners, je Švýcarsko zemí, ve které je dětem už v útlém věku vštepována mentalita rodičů a jejich ekonomického myšlení. Jedním z bodů je ukládání konstantní částky z platu na účet, pro případ nouze. (Kohout, 2014)

Dalším faktorem je samotný zájem dospělé populace na vlastním vzdělávání. Podle průzkumů se procento populace pouze minimálně změnilo v období let 2002 až 2010, kdy byl zaznamenán 1,9% nárůst.

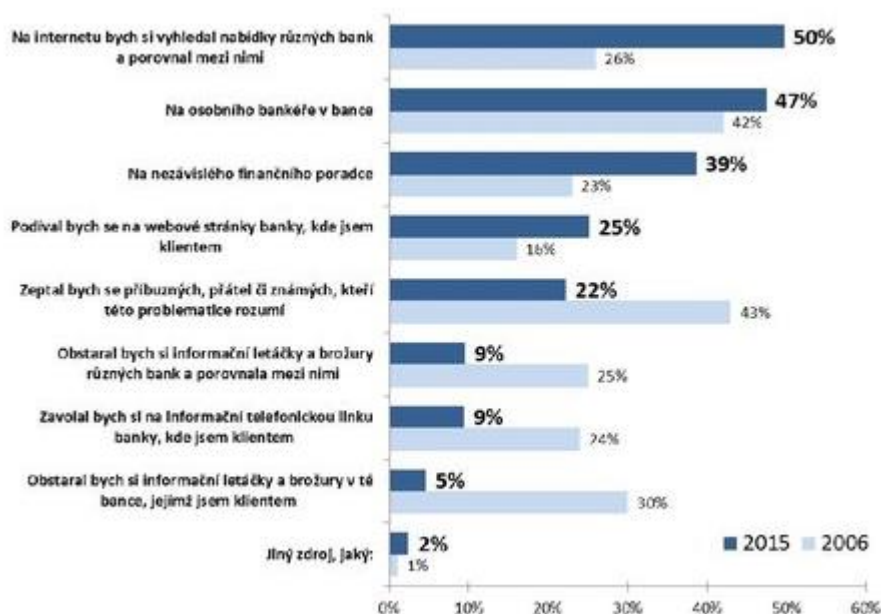
Graf č. 2: Dospělá populace účastnící se vzdělávacích kurzů v ČR, zdroj: Interní materiál České spořitelny

Díky těmto hlediskům je velmi obtížné plošně zvednout úroveň vzdělání. Nicméně Ministerstvo financí ČR vydalo v roce 2010 dokument Národní strategie finančního

vzdělávání, kde si pokládá za cíl zvýšení úrovně finanční gramotnosti ve spolupráci jak se státními institucemi, tak se soukromými subjekty. Už v minulých letech podniklo některé kroky. Patří sem založení organizace Pracovní skupina pro finanční vzdělávání, která obsahuje zástupce státu, organizací zabývajících se vzděláváním a dalších odborníků na tuto oblast. Začala také podpora ČNB ze strany profesionálního zaškolování pedagogických pracovníků za účelem sjednoceného akreditovaného vzdělávání. Jedná se zejména o vydání metodických příruček. Ty jsou vydávány Národním ústavem odborného vzdělávání. V neposlední řadě se studium finanční gramotnosti zařazuje do programů vysokoškolského studia, kde ČNB pomáhá při tvorbě studijních materiálů.

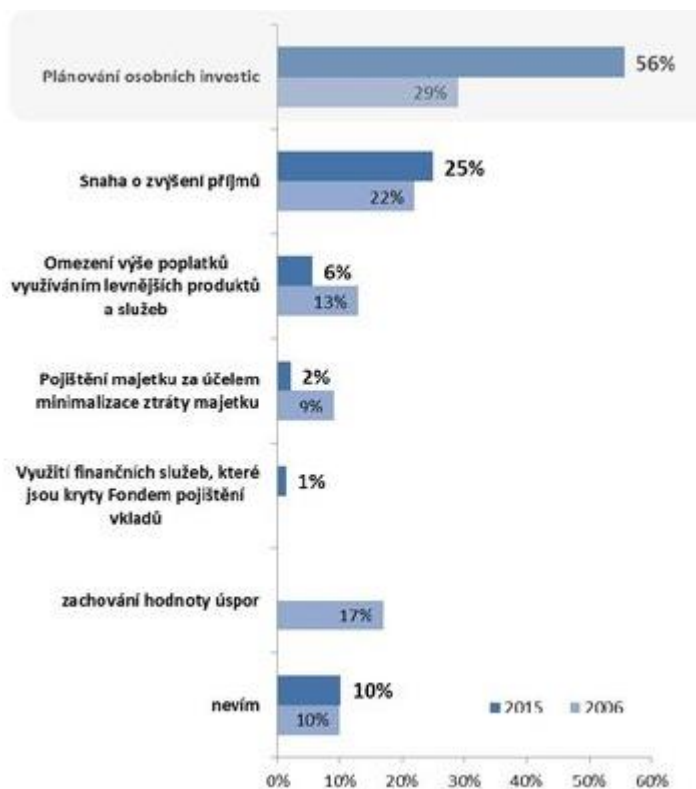
5.1 Změny v úrovni Finanční gramotnosti v ČR

Česká bankovní asociace zadala společnosti SC&C v březnu 2015 vypracovat šetření na téma změny finanční gramotnosti s názvem „*Jak se za posledních devět let změnila finanční gramotnost Čechů.*“ Výzkum porovnává data získaná v roce 2006 a v roce 2015 a podstatné informace uvedu zde.

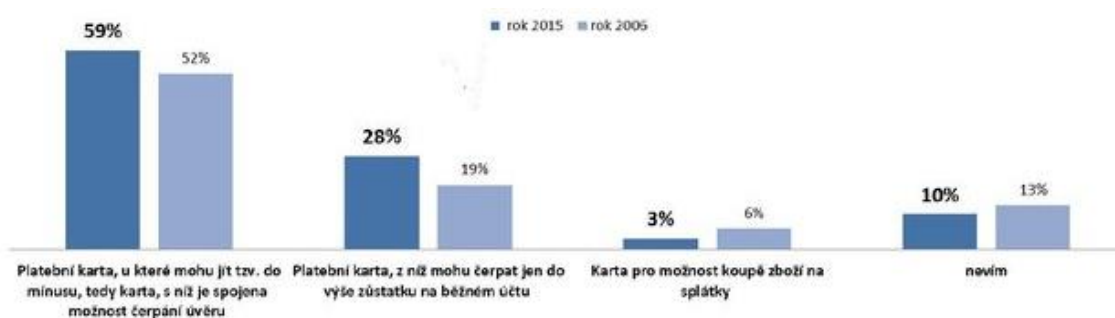
Graf č. 3: Internet se tlačí dopředu, ale stačí to?. In: *Jak se za posledních devět let změnila finanční gramotnost Čechů.* [online]. SC&C 2015 [cit. 2015-04-23]. Dostupný z WWW: <http://www.investicniweb.cz/2015/3/9/cesi-financi-gramotnost-s-dluhy-stale-neumime/>

Internet za posledních 9 let prodělal veliký posun kupředu, coby hlavní informační médium, svědčí o tom také jeho všeobecné rozšíření a síťové pokrytí. Lze z toho logicky usoudit, že internet vytlačuje ostatní zdroje informací, ze kterých mohou lidé čerpat. Na druhém místě se logicky drží osobní poradci v bankách a dalších finančních institucích, protože jsou zárukou kvalitní informace, přesně pro danou situaci, kterou žadatel potřebuje. Nevzniká tak riziko, že by si vyhledal omylem informaci, která se na něj nevztahuje, na internetu.

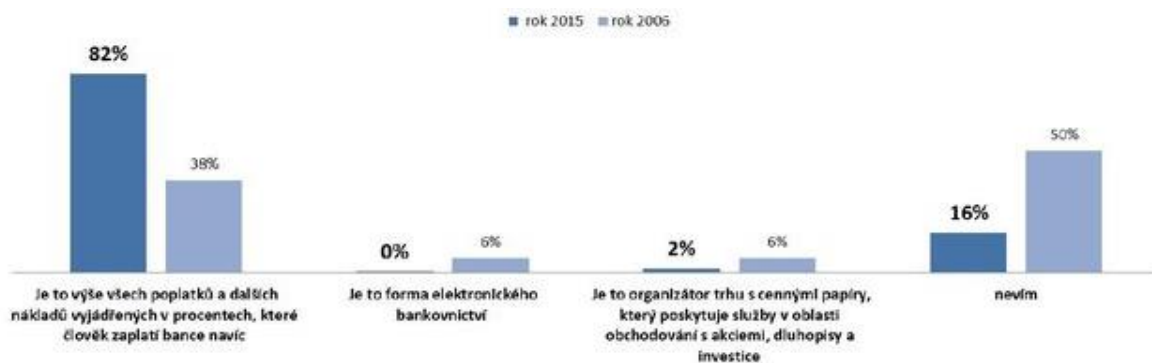
Graf č. 4: Představy o finančním plánu. In: *Jak se za posledních devět let změnila finanční gramotnost Čechů*. [online]. SC&C 2015 [cit. 2015-04-23]. Dostupný z WWW: <http://www.investicniweb.cz/2015/3/9/cesi-financni-gramotnost-s-dluhy-stale-neumime/>

Nyní už pro více než polovinu respondentů znamená slovní spojení finanční plán plánování osobních investic, jedná se skoro o 100% nárůst respondentů. Stále se však setkáváme s odpovědí, že finanční plánování je snaha o zlepšení příjmů. Podle výsledků můžeme jasně vidět, že sice umíme plánovat lépe než před 9 lety, ale vzorek respondentů se zde nemusí plně shodovat s domácnostmi s finančními problémy, kdy může být tato neznalost stále aktuální.

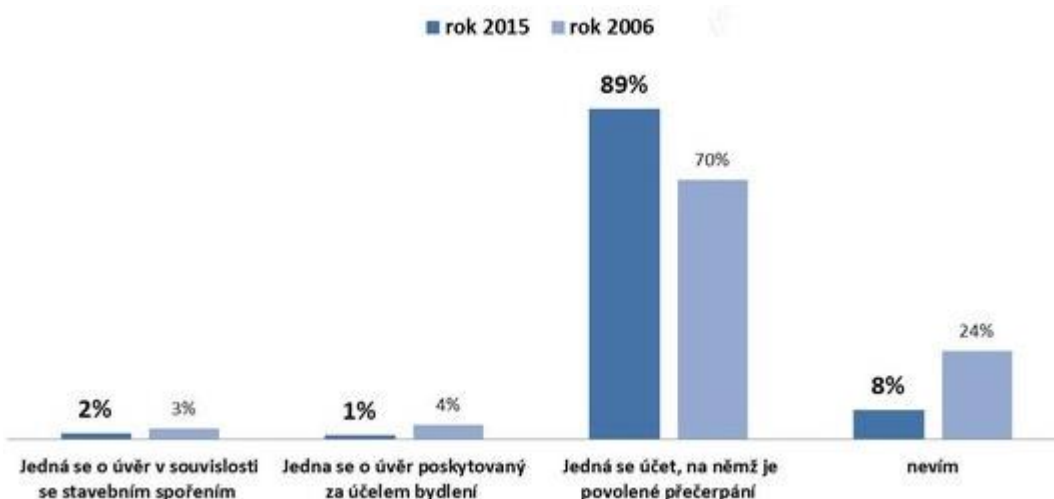
Graf č. 5: DEBETNÍ KARTA = můžu jít do mínusu. In: *Jak se za posledních devět let změnila finanční gramotnost Čechů*. [online]. SC&C 2015 [cit. 2015-04-23]. Dostupný z WWW: <http://www.investicniweb.cz/2015/3/9/cesi-financni-gramotnost-s-dluhy-stale-neumime/>

Je alarmující, že za 9 let se nepodařilo dostatečně zlepšit povědomý o základním rozdílu v platebních kartách. Většina lidí stále tyto informace nemá. Podle průzkumu v této otázce také výrazně častěji odpovídali správně lidé s minimálně maturitou do 60 let věku.

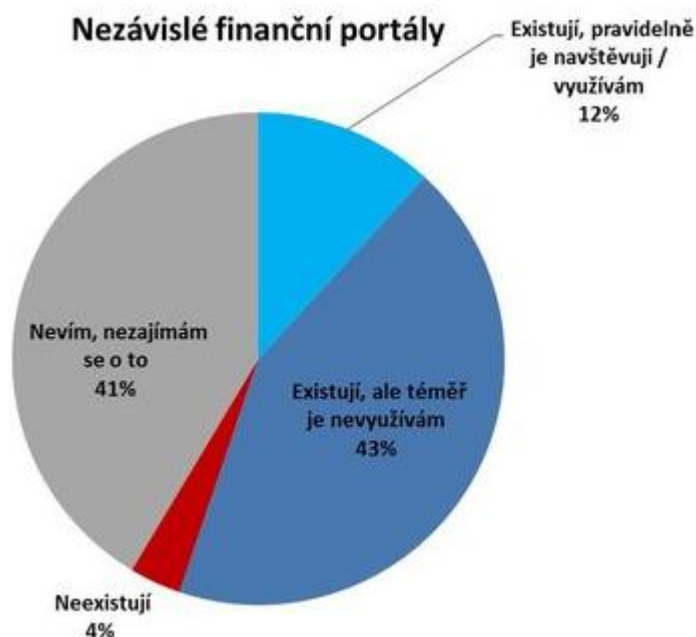
Graf č. 6: RPSN = výše všech poplatků a dalších nákladů vyjádřených v %. In: *Jak se za posledních devět let změnila finanční gramotnost Čechů*. [online]. SC&C 2015 [cit. 2015-04-23]. Dostupný z WWW: <http://www.investicniweb.cz/2015/3/9/cesi-financni-gramotnost-s-dluhy-stale-neumime/>

Dobrou zprávou je, že čtyři pětiny respondentů nyní již správně poznají význam zkratky RPSN (roční procentuální sazba nákladů). Nárůst správných odpovědí o více než 100% je také dosažen zavedením zákona o spotřebitelském úvěru 145/2010 Sb., který udává povinnost uvádět ve smlouvách RPSN. (Zákon č. 145/2010 Sb. o spotřebitelském úvěru, 2010)

Graf č. 7: Kontokorent = účet s povoleným přečerpáním do minusu. In: *Jak se za posledních devět let změnila finanční gramotnost Čechů*. [online]. SC&C 2015 [cit. 2015-04-23]. Dostupný z WWW: <http://www.investicniweb.cz/2015/3/9/cesi-financni-gramotnost-s-dluhy-stale-neumime/>

Nárůst správných odpovědí v roce 2015 o významu kontokorentu je velmi dobrá. Jediná skupina špatných odpovědí pochází od nejmladší generace do 30 let. Může to být způsobeno tím, že tato skupina se s jeho využíváním a nabídkou zřízení často nestýká.

Graf č. 8: Povědomí o finančních portálech. In: *Jak se za posledních devět let změnila finanční gramotnost Čechů*. [online]. SC&C 2015 [cit. 2015-04-23]. Dostupný z WWW: <http://www.investicniweb.cz/2015/3/9/cesi-financi-gramotnost-s-dluhy-stale-neumime/>

S internetem jako hlavním zdrojem pro získávání financí lze předpokládat, že lidé budou využívat i nezávislé finanční portály. Průzkum ukázal, že ačkoliv 55% dotázaných ví o existenci takovýchto stránek, používá je z nich pouhých 12%. Z toho lze odvozovat, že nejčastěji jsou informace hledány na oficiálních stránkách finančních institucí, které tyto produkty poskytují. Nejvíce známé jsou portály www.penize.cz (77%) a www.mesec.cz (56%).

Česká bankovní asociace upozorňuje, že se stále jedná o celospolečenský problém. Jako nejefektivnější řešení pro zlepšení úrovně finanční gramotnosti, navrhuje úzkou spolupráci mezi veřejným sektorem, školami, neziskovými organizacemi a finančním trhem. Banky samotné se zasazují také o finanční vzdělávání. Jejich tvorba spočívá v zavádění kurzů a základních i středních školách, vzdělávání seniorů pracovníky neziskových organizací a v neposlední řadě o znevýhodněné skupiny, jako jsou například děti z dětských domovů, nízkoprahová a komunitní centra atd. V září 2009 také uskutečnila také projekt Bankéři do škol, v jehož rámci požádala 20 vrcholových manažerů (z toho 9 generálních ředitelů), aby měli přednášku na 21 středních školách. Projekt proběhl ve spolupráci s agenturou SCIO. (Jak se za posledních devět let změnila finanční gramotnost Čechů?, 2015)

5.2. Kdo zvyšuje finanční gramotnost

5.2.1 Veřejná správa

Působí zde zejména jednotlivá ministerstva podílející se na tvorbě dokumentu „*Národní strategie finančního vzdělávání*“. Z pohledu formálního vzdělávání je kladen důraz na základní a střední školy a vysoké školy podle vysokoškolského zákona. Ministerstva

propojily své působení a daly podnět ke vzniku „*Pracovní skupiny pro finanční vzdělávání*“, která je podrobněji rozepsána v následující kapitole.

5.2.2. Pracovní skupina pro finanční vzdělávání

Vznikla na základě usnesení Vlády České republiky z roku 2005 (Usnesení vlády České republiky ze dne 7. prosince 2005 č. 1594), které podmiňuje vznik Expertní skupiny pro finanční sektor. Hlavním předmětem práce této skupiny bylo vymezení hlavních otázek finanční gramotnosti a finančního vzdělávání, stejně jako vytvoření kodexu jednání. Pro splnění těchto cílů nastupuje na toto místo Pracovní skupina pro finanční vzdělávání. Tato organizace spojuje dohromady více členů, jejich prací dosahuje naplnění Národní strategie vzdělávání. Zasazuje se o zpřístupnění informací laické veřejnosti, informuje o probíhajících projektech finančního vzdělávání a podporuje a zaštiťuje jednotlivé členy při pořádání veřejných akcí na toto téma. Následně na základě těchto aktivit posuzuje aktualitu Národní strategie vzdělávání a navrhuje její budoucí úpravy.

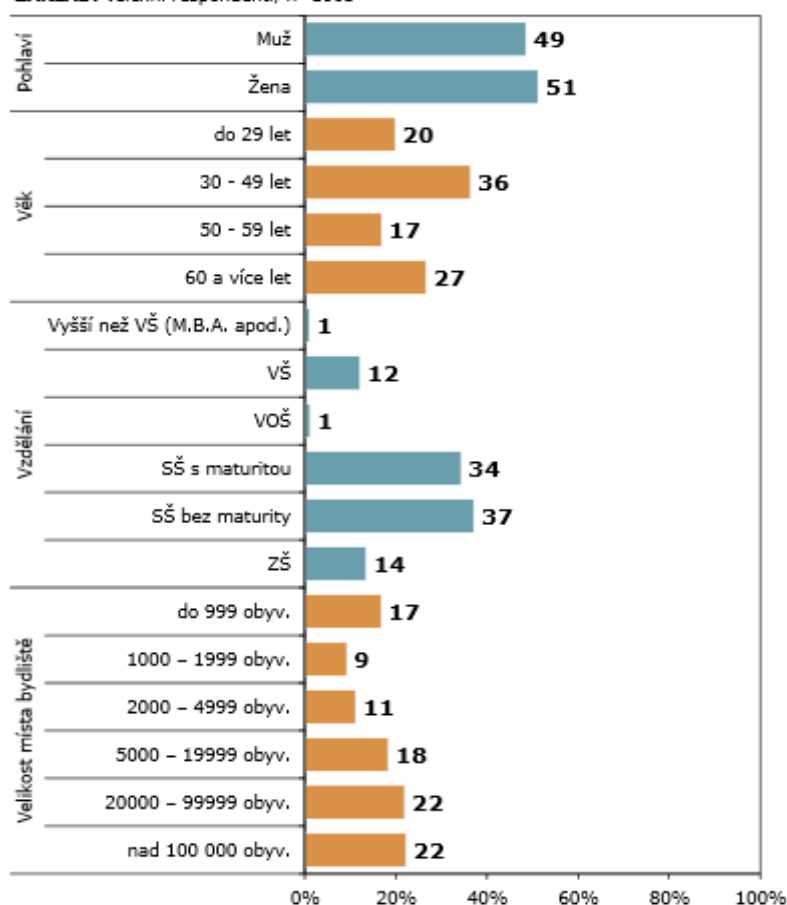
Organizace zahrnuje větší počet členů aktivně se zasazujících o zlepšení situace. Přední roli hraje Ministerstvo financí České republiky. Především zajišťuje nezávislé řízení Pracovní skupiny pro finanční vzdělávání pomocí Výkonného výboru PSFV. Také podporuje implementaci finančního vzdělávání do vzdělávacích programů na školách, především po stránce náplně učiva. Společně s Českou národní bankou zadaly vypracování plošného průzkumu společnosti STEM/MARK v letech 2007 a 2010, který měl za cíl zmapovat finanční gramotnost dospělé populace ČR a posoudit nakolik občané využívají tyto informace v praxi.

Bylo osloveno 1005 občanů a otázky hodnotili jestli mají dotazovaní přehled o svém domácích financích, jestli si vytvářejí finanční rezervy, jestli znají finanční produkty (nebo se aktivně zajímají o více možností, v případě pořizování produktu), jakým způsobem se ve světě financí chovají (placení účtů, opatrnost při výběru produktů, podezřelost nabídek investic), znalosti ze světa financí (pojištění vkladů v bankách, význam RPSN, rozdíl mezi p. a. / p. m.) a znalost smluv a stížností (důkladné pročítání, ochota podpisu smlouvy, pomoc při vysvětlení poskytovatelem produktu, rozhodčí doložka). (STEM/MARK, 2010, s 1-88)

Struktura vzorku

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1005

Graf č. 9: Struktura dotazovaného vzorku. In: Finanční gramotnost v ČR [online]. STEM/MARK 2010. [cit. 2015-04-23]. Dostupný z WWW: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/spotrebitel/financni_gramotnost/mereni_fg_tk_20101213/financni_gramotnost_20101213_stemmark.pdf

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy hlídá dodržování standart vzdělávacích programů a uděluje těmto programům akreditace. Především však podporuje zařazování finančního vzdělávání do školních osnov a vytváří pro pedagogy metodické pokyny k realizaci vzdělávání.

Česká národní banka realizuje vlastní výukové aktivity prostřednictvím médií, univerzit třetího věku a internetových stránek společnosti. Také podporuje přípravu pedagogů pro výuku finanční gramotnosti a zasazuje se o odborné zavedení předmětu finanční gramotnosti na univerzitách, zejména na jejich pedagogických fakultách. Příprava se zaměřuje především na vysvětlení pojmů a na metodiku, která navazuje na vydané učebnice a studijní materiály.

Ministerstvo práce a sociálních věcí pracuje především s problematikou osob ve ztížené životní situaci a poskytuje vzdělání v oblasti finanční gramotnosti pro zaměstnance úřadů práce, tím zlepšuje sociální služby, které nyní mohou poskytovat přesnější finanční poradenství.

Za vzdělávací instituce, přímo spolupracující s Pracovní skupinou pro finanční vzdělávání, jsou považovány nositelé nabídek vzdělávacích projektů. Jedná se Jihočeskou univerzitu, Masarykovu univerzitu, Vysokou školu ekonomickou a Univerzitu Karlovu, přesněji o jejich ekonomické/pedagogické fakulty.

V Pracovní skupině pro finanční vzdělávání také působí neziskové organizace jako je například Rubikon, poskytující služby v oblasti prevence a následků trestných činů a vlivu těchto událostí na trh práce. AISIS nabízí služby v oblasti pedagogiky pro pořádání školení. Asociace finanční a občanské gramotnosti o. s. má za cíl zvyšování kompetencí občanů České republiky, včetně vydávání vlastních studijních materiálů a výchovy k finanční odpovědnosti. Dále zde působí také Asociace občanských poraden, Sdružení českých spotřebitelů, společnost Evita, Junior Achievement a další. (Proč se finančně vzdělávat?, 2011)

5.2.3. Soukromé společnosti

Společnost COFET se zaměřuje především na poradenské, školicí a vzdělávací aktivity. Je také považována za lídra ve tvorbě systému a pomůcek pro vzdělávání. Vytvořili akreditované vzdělávací programy a vlastní ochranné známky „*Finanční gramotnost*“ a „*Dost dobrá šance*“ a další.

K jejím dílům patří také učebnice „*Slabikář finanční gramotnosti*“ a publikace „*Už nikdy dlužníkem*“ a v roce 2011 vydala kolekci příručky pro lektora a pracovních listů pro žáky základních škol „*Prevence předlužení a jak z předlužení*“

V roce 2008 se po výhře ve veřejné soutěži dostala k realizování projektu s názvem „*Pomoc dlouhodobě nezaměstnaným na Ostravsku a Mostecku – Prevence předlužení a jak z předlužení*“. Tato zakázka byla mířena primárně na nezaměstnané a jejich podporu při znovuzískání práce. Patřilo sem zavedení kurzů finanční gramotnosti zejména orientace v bankovních operacích a řízení rodinného rozpočtu, práce s informacemi a jejich efektivním získáváním (zejména na trhu práce), zavedení finančních poraden specializovaných na pomoc v právní, sociální, daňové a psychologické oblasti a pracovat s financemi s ohledem na proměnlivé životní situace.

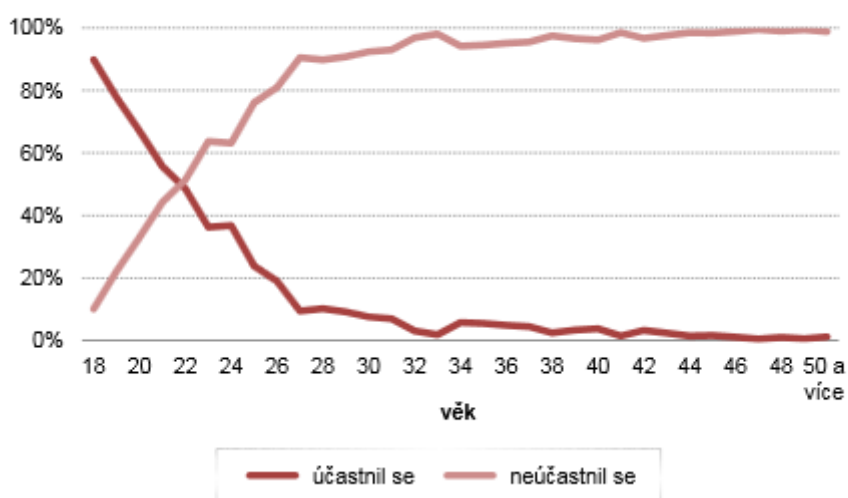
Projekt měl s podporou Evropského sociálního fondu, Ministerstva práce a sociálních věcí podpořit 3000 osob, které budou seznámeny s projektem. Výsledkem byl nad rámec očekávaný úspěch, kdy s projektem seznámilo přes 5082 osob. Následně se přes 2359 osob zúčastnilo kurzů a 2297 osob získalo osvědčení o zdárném absolvování na základě výstupního testu.

5.3. Cílové skupiny pro finanční vzdělávání v ČR

Položme si otázku: Jaké jsou tedy hlavní cílové skupiny pro finanční vzdělávání? Díky datům z průzkumů, zřetelně vidíme, že ačkoliv náš stát vyvíjí aktivitu pro vzdělávání dospělých ve finančním sektoru, samotná cílová část obyvatelstva nejeví o další vzdělávání

dostatečný zájem po ukončení formálního vzdělávání, přestože jejich znalosti tohoto oboru nejsou na dostačující úrovni.

Graf 1.2. Účast ve formálním vzdělávání dle věku

Graf č. 10: Účast ve formálním vzdělávání dle věku. In: *VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH V ČESKÉ REPUBLICE Výstupy z šetření Adult Education Survey 2011* [online]. Český statistický úřad, 2011. [cit. 2015-04-23]. Dostupný z WWW: <https://www.czso.cz/documents/10180/20561193/331313.pdf/3b3fda80-d409-4adc-a79d-4f9613511f2d?version=1.0>

Graf názorně ukazuje, že dochází k velmi výraznému poklesu studujících ve věku 18 let až do 32 let, kdy se formálního vzdělávání účastnilo jen velice malé procento populace. Výhodiskem se stává zavedení finanční gramotnosti do programů formálního vzdělávání. Dosáhneme tím naučení požadovaných znalostí už ve školním věku a tak předejme finančně nesprávným rozhodnutím v produktivním věku.

Tím se se hlavní okruh cílových skupin zúžil na děti ze základních škol, středních škol a vysokoškolské studenty. Je otázkou, jestli také vzdělávat děti předškolního věku. Lze uplatňovat jisté metody vzdělání také na předškolní děti, avšak nemají takovou efektivitu, zejména z důvodu celkově složitější koncepce financí.

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy pracuje s faktem že, nejvýhodnější pro plošné zvýšení finanční gramotnosti je zavedení studijních programů do formálního vzdělávání, proto také vzniká dokument Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách (2007) ve spolupráci Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy, Ministerstva financí a Ministerstva průmyslu a obchodu. Tento dokument navazuje na Strategii finančního vzdělávání a pojednává o sestavení tří nejzákladnějších okruhů gramotnosti – peněžní, cenové a rozpočtové. Formuluje tři úrovně finančního vzdělání, podle cílových skupin, standarty pro žáky prvního a druhého stupně základní školy a pro studenta střední školy, které by měli odpovídat znalostem dospělého občana, v rozumné míře přizpůsobené do podoby výukových materiálů do škol.

5.3.3. Rámcové vzdělávací programy

Předškolní věk	- úloha rodičů - nenalézá se přímo program pro FG
Základní školy	- orientace v základních formách vlastnictví - použití peněz v běžných situacích
Střední školy	- DPH - inflace, ochrana spotřebitele
Vysoké školy	- vysokoškolské programy - univerzity 3. věku
Sluchově postižení	- Projekt „ <i>Spolu to zvládneme</i> “
Nezaměstnaní	- Projekt „ <i>SEKO</i> “

5.3.2 Cílové skupiny

- Předškolní věk

Skupina zahrnující děti od narození do začátku povinné školní docházky. Není pro ni určen žádný konkrétní vzdělávací program. Získávání jakýchkoliv informací závisí z velké části na rodičích, kteří by svým zodpovědným finančním jednáním měli nevědomky vštěpovat dítěti základy pro budoucí finanční vzdělávání. Role rodiče ve vztahu k penězům je velice důležitým faktorem celkové finanční gramotnosti jejich dětí. Výše zmíněný příklad pana Kohouta o mentalitě Švýcarů toto stanovisko potvrzuje. V této práci nebude působení rodičů na děti nadále zmiňovat, přestože je zastoupené u každé cílové skupiny (s různou intenzitou).

- Základní školy

Od 1. září 2013 je do „*Rámcového programu vzdělávání základních škol*“ (RPV ZS) zařazena povinná výuka předmětů „*Člověk a jeho svět*“ na prvním stupni a „*Výchova k občanství*“ na druhém stupni základních škol. Finanční gramotnost se také dále má promítat do programů „*Matematika a její aplikace*“. V dokumentu „*Metodická doporučení pro výuku finanční gramotnosti*“ je popsána přípravná fáze kantorů pro zavedení finanční gramotnosti do vzdělání. Uvádí se zde, že pro žáky není stěžejní znalost a zapamatování odborných pojmů, ale spíše získání kompetence v zodpovědném nakládání s penězi a zabezpečení rodiny. Jedním z dílčích cílů je také přivedení žáka na trh finančních produktů a služeb. Znalost odborných pojmů je tedy pouze prostředkem pro naplnění těchto cílů.

Významným faktorem, který je nutné zohlednit, je co největší míra nezaujatosti vůči jednotlivým produktům. Učitel nemá propagovat konkrétní produkty a společnosti. Metodami vhodnými pro vzdělávání jsou inscenační hry (hraní rolí), skupinové projekty, využití informačních technologií (vyhledávání dat na internetu, tabulkové kalkulátory), hraní didaktických her (Cashflow pro děti)

Materiál RPV ZS udává také vhodnou problematiku k učení pro různé ročníky. Uvedu zde pouze některé z dílčích témat a jejich vhodné ročníkové zařazení.

Kompletní výpis přikládám v příloze č. 1 (Obsah upravených očekávaných výstupů, 2014)

pozná české mince a bankovky	1. a 2. ročník
zkontroluje, kolik peněz je vráceno při placení	2. a 3. ročník
sestaví jednoduchý osobní rozpočet	4. a 5. ročník
hledá možnosti, jak řešit deficit na straně příjmů a výdajů	8. a 9. ročník
na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH	8. a 9. ročník
popíše postup při reklamaci výrobku nebo služby	9. ročník

- Střední školy

Učební plán se týká především středních škol a středních odborných škol. Znalosti studentů středních škol by měli odpovídat znalostem dospělého člověka. Výuka se zaměřuje především na placení a směnu peněz pomocí kurzovních lístků, stanovování ceny, cenové triky (cena bez DPH) a klamavé nabídky. Také pojednává o významu a dopadu inflace na hospodářství. V okruhu domácího hospodaření posuzuje vzdělaný student správně situaci, kdy má finanční přebytek, či nedostatek a zná možnosti pojištění. Důležitá je také orientace v právech spotřebitele zejména pochopení obsahu smluv (stejně jako důsledky neznalosti) a předpisů na ochranu spotřebitele. Metodika výuky je shodná se základní školou, ale je kladen větší důraz na propojenost s reálnými situacemi, samostatnost a přizpůsobení starším studentům. (Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách, 2005)

V této cílové skupině vytváří Česká spořitelna internetovou aplikaci, která má plnit vzdělávací funkci zábavnou formou. Aplikace je rozepsána v praktické části této práce.

- Vysoké školy a univerzity třetího věku

Vysoké školy se také zasazují o rozvoj finanční gramotnosti, přímo zařazené do svých vzdělávacích programů. Jako student Masarykova ústavu vyšších studií (MÚVS) jsem absolvoval povinný předmět ve třetím semestru Finanční gramotnost. Univerzita třetího věku na MÚVS také podporuje rozvoj finanční gramotnosti v rámci přednášek zaměřených na ekonomiku. Nejen České vysoké učení technické (ČVUT) pod které tato fakulta spadá, vyučuje na svých fakultách tento předmět. Pod různými obměnami názvů se vyučuje FG také na Vysoké škole ekonomické, Vysoké škole finanční a správní, Jihočeské univerzitě, Univerzitě Karlově a dalších.

- Tělesně postižené

Na českém trhu působí také různé projekty, které se specializují především na vzdělávání lidí tělesně postižených. „Zvládneme to sami“ sdružuje profesní poradenství, podporu a rozvoj čtenářské gramotnosti žáků středních škol pro sluchově postižené. Jeho cílem je studentům zajistit co největší možné uplatnění na trhu práce, usnadnění přechodu ze školy do pracovního procesu a odstranění jazykové a informační bariéry. Společnost tvoří workshopy, vydala publikaci „Čtení nás baví“ (I. a II.) a poskytuje individuální konzultace.

- Nezaměstnaní

Pro nezaměstnané vedené v evidenci Úřadu práce déle než pět měsíců je k dispozici projekt SEKO. Vznikl za účelem pomoci nezaměstnaným v získání a udržení si zaměstnání rozvojem jejich socioekonomických kompetencí. V rámci projektu se plánuje proškolit až 25 tisíc uchazečů o zaměstnání, speciálně těch, kteří se dostali do dluhové pasti, protože si na splácení svých úvěrů brali další úvěr. Projekt jim chce zajistit opětovné navrácení na trh práce. Dokonce bude vybraným uchazečům umožněno složit rekvalifikaci se zaměřením na finanční gramotnost a poté vystupovat (za podpory SEKO) v roli mentora a školit cílovou skupinu lidí. Cíle projektu SEKO (Život bez dluhů, 2012)

Zlepšit šanci na získání a udržení zaměstnání
Znovuzískat motivaci k vytvoření pracovních návyků
Zlepšit prezentační a komunikační dovednosti
Získat lektorské dovednosti
Zvýšit finanční gramotnost v klíčových oblastech

6. Zadávací společnost – Česká spořitelna

Česká spořitelna a. s. byla založena už roku 1825 a je první spořicí institucí na území dnešní České republiky. Má status největší banky a s více než 5 miliony klientů neobstarává služby pouze pro soukromé osoby, ale i pro firmy a korporace. Zasazuje se o velkou dostupnost klientům, proto také má nejhustší síť bankomatů a poboček. Jako první se zasadila o hromadnou inovaci platebním terminálů pro přijímání bezkontaktních plateb a začala také hromadně bezkontaktní karty vydávat.

Její zapojení do skupiny Erste Group od roku 2000, která působí v sedmi zemích, jen posiluje její významné postavení na českém a evropském trhu. Dalším potvrzení jejího statutu se stalo i získání ocenění „*Banka roku 2013*“, kterou vyhrála v nezávislé soutěži Fincentrum. Také se stala podesáté v řadě držitelem titulu „*Nejdůvěryhodnější banka roku*“. V roce 2013 také obhájila první místo v hodnocení časopisu „*Euromoney*“ a je nejlepší v České republice. Také dlouhodobý rating agentur se pohybuje na předních příčkách: Fitch – A, Moody's – A2, Standard & Poor's – A-

Strategie CSR je vystižena heslem „*Investujeme pro budoucnost*“ V rámci Nadace České spořitelny pomáhá v problematice boje s drogovou závislostí a péčí o lidi s mentálním a kombinovaným postižením. Také se zasazuje o vysokou míru přístupnosti pro lidi s handicapem a získala ocenění „*Banka bez bariér*“.

Česká spořitelna (ČS) také pomáhá vytvářet lepší podmínky pro vzdělanost ve finanční gramotnosti pomocí sofistikovaného výukového programu „*Dnešní finanční svět*“. Ten je určen především základním a středním školám. Je v provozu od září 2011 a ČS vydává také učebnice (s DVD pro multimediální tabule a metodikou výuky) s názvem „*Školní atlas Dnešní finanční svět*“ (ŠADFS). Navíc ČS vydala také svoji deskovou hru Finanční svoboda, která podporuje finanční gramotnost hravou formou, prostřednictvím simulací reálných scénářů. O finanční vzdělávání tentokrát plošně se ČS významně zasadila také tvorbou seriálu „*Aby dluhy nebolely*“, který zábavnou formou vzdělával v různých finančních a právních oblastech.

Jedněmi z hlavních partnerů ČS jsou v současné době dvě velké pojišťovny. Jsou to: Kooperativa pojišťovna a Česká národní zdravotní pojišťovna, která je současně partnerem strategickým. Dalšími partnery jsou Česká společnost ekonomická a Poradna při finanční tísni (viz. dále)

ČS také sponzoruje velké množství kulturních a sportovních akcí. Je generálním partnerem Pražského jara, festivalu Colours of Ostrava, Českého atletického svazu a dalších. V návaznosti na vzdělávání sponzoruje také vzdělávací program „*Eurorebus aneb škola hrou s Českou spořitelnou*“.

Česká spořitelna je podle mého názoru nejen expertem a špičkou ve svém oboru bankovníctví v České republice, ale také významně podporuje vzdělávání a snaží se zvýšit počet lidí, kteří rozumí financím, mnoha prostředky.

7. Start a zadání projektu

V říjnu, ve školním roce 2013/2014, firma Business Leaders Forum, prostřednictvím CSR Ambassadors, která se zabývá propojením úspěšných firem s vysokými školami, nabídla naší fakultě možnost podílet se na projektu, který zadávala Česká spořitelna. Dobrovolně jsem se přihlásil se skupinou 7 studentů na účast na projektu. Projekt nesl název „*Jak finančně vzdělávat ty, kteří se vzdělávat nechtějí*“. Výsledkem půlroční práce se stal výstup, zahrnující v sobě podobu internetové aplikace – hry.

Předpokládám, že společnost, jakou je Česká spořitelna, velice dobře ví, co je obsahem finančního vzdělávání a sama vede více projektů, které se touto problematikou do hloubky zabývají. Náš projekt byl spíše nabídkou a možností prezentace návrhu na nový způsob vzdělávání, který by naplnil poptávku, která na trhu v současné době vznikla.

Hra byla prezentována České spořitelně v prosinci 2013 a projekt nebyl přijat a pozastaven, ale setkal se s pozitivním ohlasem a rozhodlo se o navázání další spolupráce s týmem studentů.

Z původního konceptu vzdělávání lidí, kteří se vzdělávat nechtějí, bylo po poradách upuštěno a cílová skupina se zúžila a změnila na studenty středních škol. Koncept internetové hry zůstal zachován. Projekt dostal pracovní název Abakus (kuličkové počítadlo), ale v této práci je označován jako „aplikace“ nebo „hra“, protože tento název je pouze pracovní a dá se předpokládat, že v době vydání, bude jiný, tak aby byl přijatelnější z marketingového hlediska.

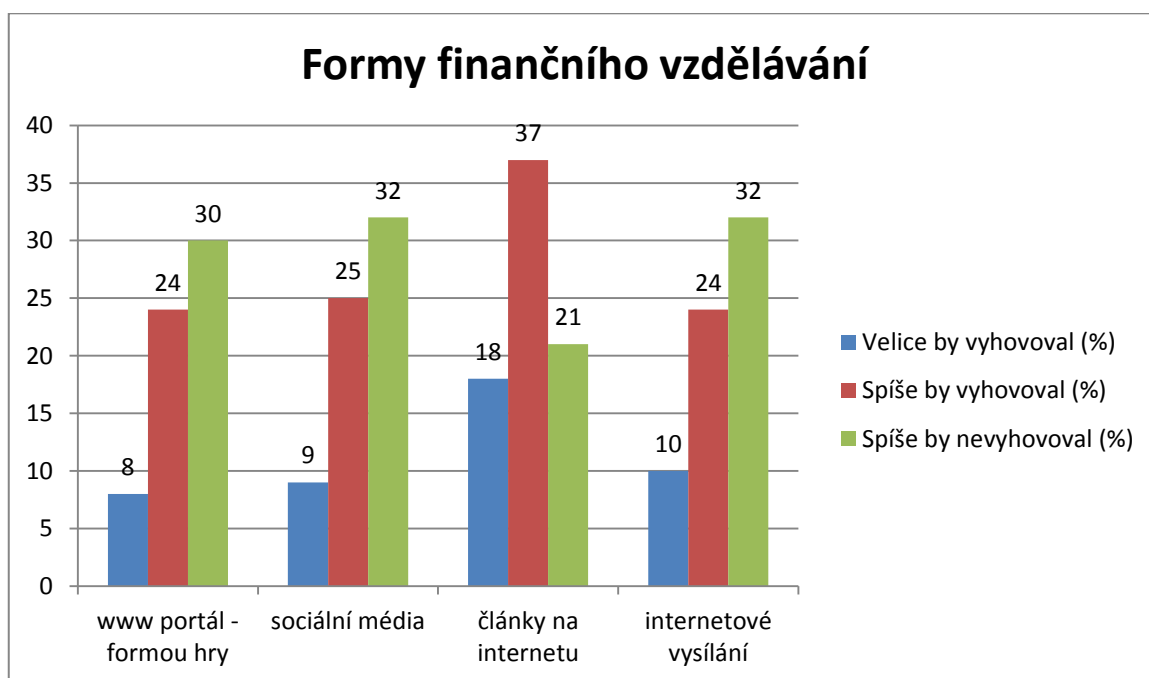
Projekt neměl být koncipován primárně jako propagace České spořitelny. Ta ho měla svou supervizí pouze kontrolovat a zaštiťovat. Projekt měl zvýšit její sociální status u klientů a veřejnosti, nikdy nebyl zamýšlet jako přímá propagace výrobků a služeb ČS.

Původní časový plán uváděl, že projekt by měl být dokončen do prosince 2014, ale podle posledních informací, se jeho start plánuje k začátku školního roku 2015/2016.

7.1 Tvorba základní myšlenky a analýza dat

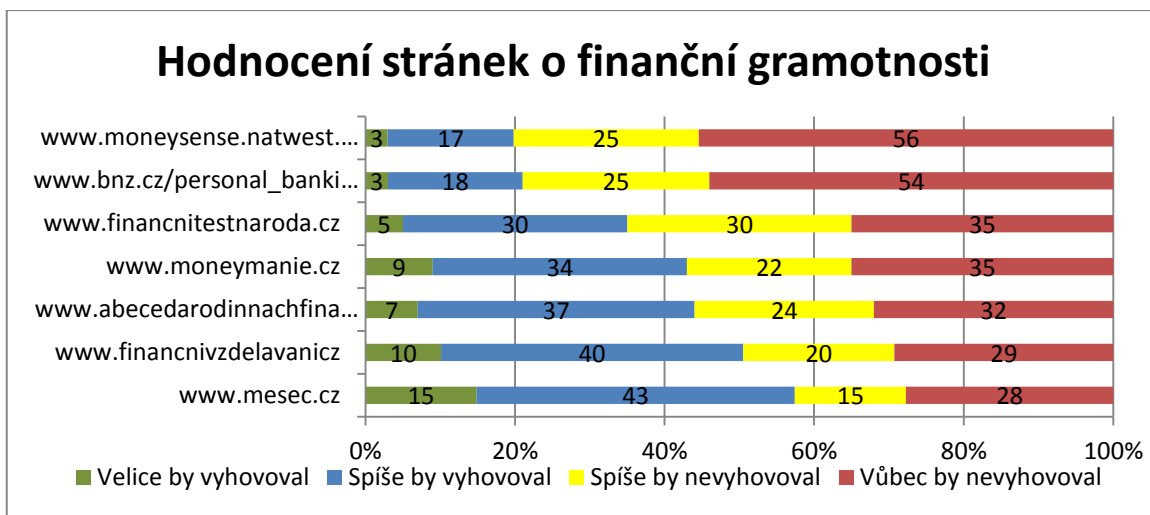
V pracovním týmu studentů MÚVS jsme se zabývali otázkou, které závěry jsou pro nás nejdůležitější v datech poskytnutých ČS. Na jejich základě jsem sestavil tabulku, znázorňující preferované formy vzdělávání. Pro přehlednost, jsem vybral pouze některá data. Celou verzi přikládám v příloze č. 2.

Graf č. 11: Formy finančního vzdělávání. Zdroj: autor

Ze vzorku, který představoval průřez celkové populace, jsem vybral ty, které představovali největší počet kladných odpovědí za věkovou kategorii 15-29 let. Dá se usuzovat, že mladší populace by uvítala internetovou hru, prostřednictvím které se budou moci vzdělávat. Také jsme se dozvěděli, že by lidé rádi viděli vzdělávání v rámci internetových stránek s finanční tematikou.

O tom, které stránky by nejraději viděli pro vzdělávání, byl nejlépe ohodnocen Měšec. Jedním z našich návrhů, bylo vypracovat možnost propojení na tyto internetové stránky. Bohužel jak se později ukázalo, nebylo možné napojit aplikace na tento web. K závěru o Měšci nás dovedla následující anketa. Její plnou verzi jsem připojil v příloze č. 3.

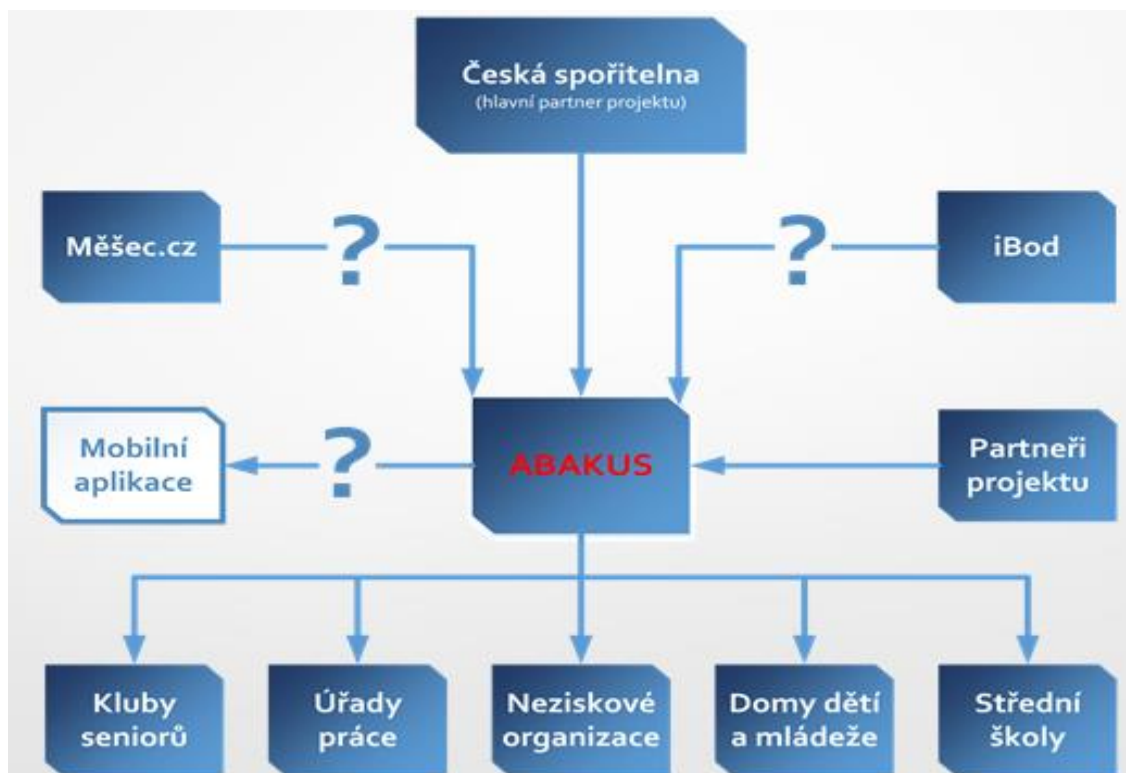
Graf č. 12: Hodnocení stránek o finanční gramotnosti. Zdroj: autor

Po těchto závěrech, jsme se zaměřili na tvorbu zábavné hry, která by šla umístit na internet a která by prostřednictvím úloh s tematikou finanční gramotnosti podporovala vzdělávání v tomto oboru. Protože se jednalo o prvotně o zábavnou formu, vyhledali jsme různé formy vzdělávání finanční gramotnosti, které jsou momentálně dostupné na trhu.

Po tomto průzkumu, jsme se rozhodli pro internetovou hru, protože se současnou mírou technického pokroku (internetové pokrytí + velký počet počítačů a chytrých mobilů) protože na poli internetových vzdělávacích her není tak velká konkurence, speciálně pokud se jednalo o naši cílovou skupinu ve věku od 15 do 25 let.

Výsledkem byla koncepce projektu Abaku, která se díky supervizi České spořitelny zbavila nepřesností a nedokonalostí. Obsahovala v sobě motivaci z hlediska materiálních odměn za hraní hry, podporu ze strany internetových serverů a měla cílit speciálně na základní a střední školy, Domovy dětí a mládeže a v původní verzi také na použití pro úřady práce a kluby seniorů (později zrušeno, kvůli zúžení cílové skupiny).

K zajištění tvorby hry jsme kontaktovali velké množství osob a za úspěch považujeme zadání práce na projektu firmě Aquasoft, která se zabývá tvorbou softwarových programů a na naše doporučení spolupracuje na tvorbě projektu i nyní.

Obrázek č. 3: Schéma internetového vzdělávání. Zdroj: SCHMIED Pavel a projektový tým, Projekt vzdělávání finanční gramotnosti aneb „Jak vzdělat ty, kteří vzdělat nechtějí.“ 2013

7.2 Aktuální metody výuky finanční gramotnosti

Dnes je na trhu dostupných mnoho způsobů, které nám pomohou vzdělávat se v oboru finanční gramotnosti.

Základem mimoškolního finančního vzdělávání je pořádání kurzů proškolenými lektory. Všechny kurzy se zaměřují na základní témata pro úspěšné seznámení s finanční odpovědností. Všechny mají velice podobnou sjednocenou osnovu výuky. Všechny kurzy se vyznačují rozdělením rolí na placeného profesionálního lektora a uchazeče. Po absolvování kurzu může (ale nemusí) být účastníkovi vystaveno osvědčení o absolvování kurzu.

Byla vytvořena celá řada deskových her s finanční tematikou, za největší komerční úspěch můžeme považovat CASHFLOW Roberta Kiyosakiho, amerického podnikatele, které se v původní anglické verzi prodalo momentálně přes 300 tisíc kusů. Existuje také její varianta zaměřená primárně na dětské publikum „*CASHFLOW pro děti*“. Čeští autoři vytvořili hru „Finanční svoboda“, které se od vydání v roce 2008 podařilo podat více než 12 tisíc kusů. Existuje i mnoho dalších, jmenujme Oeconomiku, karetní hru NAŽIVO

a svým způsobem také Monopoly Jejich hlavními přednostmi je velká míra zainteresování hráče a nenucené předávání zkušeností z oblasti finančního trhu přímo hráči, prostřednictvím simulování reálných situací.

Další možností je audio kurz, který nabízí například společnost Kořený Fichner Pavlásek s. r. o. Jedná se o audio podobu kurzu finanční gramotnosti s názvem „Odhalená tajemství rentiérů: Jak vydělat miliony a stát se finančně nezávislým“ který je prodáván například na CD. Stejně služby nabízí i podnikatelská síť Bohatý Čech.

Vznikl také počítačový výukový program Peníze kolem nás od firmy „Pachner, vzdělávací software s. r. o.“ zaměřující se především na studenty základních škol. Nabízí zpracování problematiky z teoretického hlediska a pro větší zajímavost pro školáky, také možnost hrát ke každému okruhu tematicky laděnou minihru. (Finanční gramotnost do škol, 2014) Další interaktivním výukovým programem je „Investování hrou“, kde si hráči vytvoří svojí vlastní fiktivní investiční společnost. Následné aktivity zahrnují investování do akcií, komunikaci s klienty, propagaci své firmy a další. Tento program je učen žákům 8. a 9. tříd základních škol.(Investování hrou, 2013)

Pro česká média vznikali také televizní seriály učené na vzdělávání ve FG. Seriál „*Aby dluhy nebolely*“ tvořený za finanční podpory České spořitelny se na českých obrazovkách objevil v lednu v roce 2012. Jeho účelem bylo vtipnou formou seznamovat diváka s různými oblastmi FG. Pojednával o problematice agresivní reklamy, přes úvěry, až po řešení exekucí majetku. Figurovala zde „*Poradna při finanční tísní*“, která funguje jako poradenské centrum pro předlužené spotřebitele.

Dalším významným seriálem se stal pořad „*Krotitelé dluhů*“, který za spolupráce České televize a společnosti Partners působil jako zdroj vzdělání široké veřejnosti. Byl poprvé vydán roku 2009 a podrobně vysvětloval jak se vypořádat s tíživou finanční situací a také popisoval a přibližoval lidem práci soukromého finančního poradce. Seriál se po dvou letech stáhl z televizních obrazovek do vydání Nedělního Blesku.

8. Projekt Abakus

8.1. Motivační koncept

V úvodní části tvorby konceptu naší aplikace jsme se museli zaměřit na otázku motivace, která je velice důležitá, protože bez ní bychom nedocílili jakéhokoliv

dlouhodobějšího nebo znatelného zlepšení v množství naučených informací. Cílem se tedy stala otázka jakým způsobem zajistit, aby hráč vydržel u aplikace co nejdéle, případně se k ní opakovaně vracel.

Obrázek č. 4: Motivace. Zdroj: SCHMIED Pavel a projektový tým, Projekt vzdělávání finanční gramotnosti aneb „Jak vzdělat ty, kteří vzdělat nechtějí.“, 2013

Díky znalosti soudobého fenoménu v oblasti herního průmyslu jsme se rozhodli pro variantu neustálého oceňování, který z velké části nyní funguje na sociálních sítích, společně s takzvaným F2P modelem. Zkratka F2P z anglického „Free to Play“ vyjadřuje, že daná aplikace je k dispozici zdarma v plné verzi bez jakýchkoliv omezení. Pouze pokud uživatelé chtějí, mohou si za rychlejší postup hrou připlatit reálnými penězi. Oceňování probíhá za dokončené úkoly ve hře. Různá částka bodů je přidělována na základě složitosti úlohy, jedná se zde především o náročnost intelektuální a časovou, a počtu opakování už jednou úspěšně dokončené úlohy, v rámci procvičování. Body získané za dokončené úlohy, případně body získané za reálné peněžní platby, se uživatelům ukládají na virtuální účet. Tuto myšlenku jsme použili, protože se zároveň týká předmětu jednoho z bodů finanční gramotnosti, tím je správa svého peněžního účtu. Jediná změna nastala v případě týkajícího se nakupování virtuální měny za reálnou. Tento systém, ač v současném byznysu úspěšný, se jeví pro aplikaci zaměřenou na finanční gramotnost pro středoškolské studenty jako velice nevhodný. Vzdělávací aplikace také nemá sloužit primárně jako zdroj finančních příjmů pro jejího vydavatele. Díky tomu, byla možnost reálných plateb odstraněna. Tento systém vlastního fiktivního účtu ve vzdělávací aplikaci se stal stěžejní částí při následném vývoji. S jeho zlepšováním a prohlubováním se počítá i nadále.

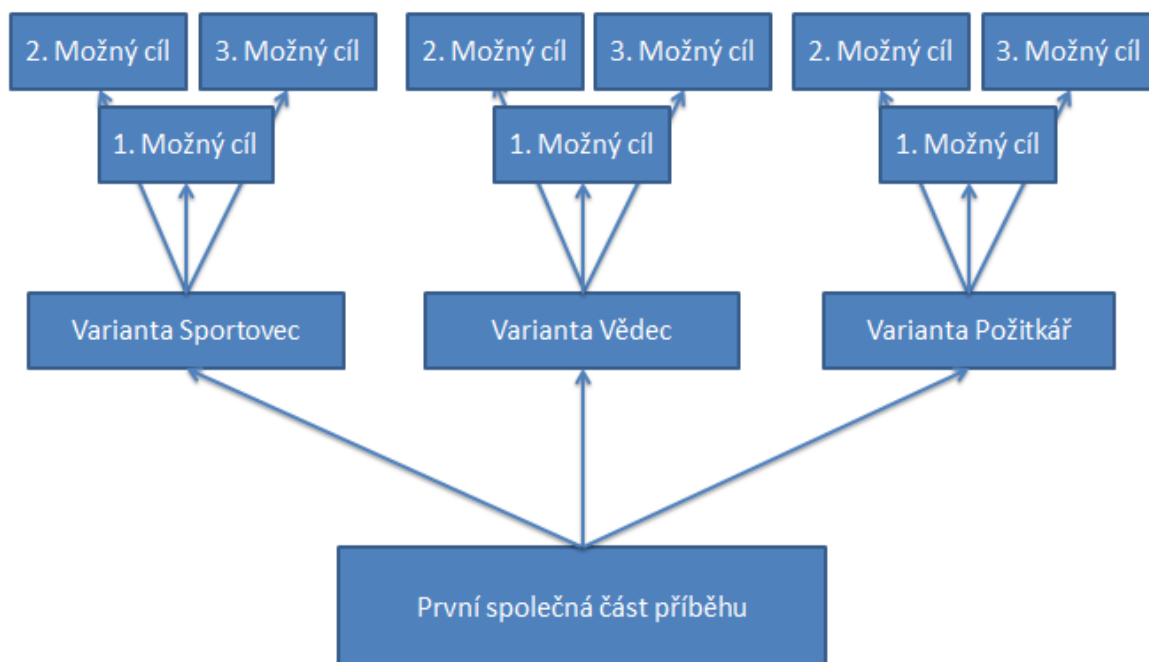
Prohlubováním je v tomto případě myšleno, připojování navazujících funkcí pro virtuální účet, jedná se například o směnu měn, bankovní poplatky a další navazující funkce popsané dále.

Dalším bodem převzatým ze současného herního byznysu je systém Achievements. V českém překladu známém jako „Úspěchy“. Systém používaný v drtivé většině dnešních her, zahrnuje udělování ocenění za více či méně náročné splněné úkoly. Jeho podstatou je neustále hráče odměňovat. Většinou se tak děje během jeho prvních minut ve hře. Tento systém evokuje v hráči pocit úspěchu a také zvyšuje zvědavosti, co dostane za ocenění příště. Díky tomu se daří hráče velice efektivně a především nenásilně propagovat další hraní. Bohužel v této části jsme narazili na vysokou náročnost finanční a také náročnost po stránce doby vývoje a programování, z toho důvodu byla část věnovaná Achievements odstraněna a byla ponechána jako záloha a možný dodatečně naprogramovatelný modul aplikace, který může být následně připojen už na fungující aplikaci v provozu.

Další důvodem proč hraní naší aplikace může přilákat více hráčů, byla možnost získání hmotných odměn. Toto není primární funkce aplikace a je proto více podrobně rozpracována v části Dodatečné funkce aplikace.

Jako nejvíce důležité body z motivačního a nemateriálního hlediska jsme stanovily příběh a vysokou míru zosobnění se s hlavní postavou ve hře. Příběh nabývá logické důležitosti v případě zaujetí hráče a znovu hrátelnosti. Původní plán navržený skupinou studentů se týkal více paralelních příběhů, které měly samy o sobě stejnou náplň po stránce edukační, ale byla různým způsobem řešena jejich designová stránka. To představovalo stejné úlohy k řešení, ale lišil se jejich námět. Byly vymyšleny tři „prototypy“ možných osobností na středních školách. V tomto případě se jednalo pouze o průzkumem nepodložený závěr, vycházející především z osobních zážitků jednotlivých členů týmu z let středoškolské docházky. Prototypy byly tři: Sportovec, Vědec, Požitkář. Snahou zde je především pokrýt nejčastěji se vyskytující typy studentů. V určité fázi hry měla být uživateli poskytnuta volba různých předmětů ve virtuálním prostředí. Na základě jeho nákupu, by bylo určeno, jakou formu nabere design jednotlivých úloh. Na tomto rozcestí se spustí paralelní příběhová linie na základě výše uvedených prototypů. Těchto rozcestí měla aplikace obsahovat více. První rozcestí obsahovalo výběr mezi třemi prototypy, další rozcestí rozvádělo každý prototyp do dalších třech samostatných možných zakončení, zajistili bychom tím, že uživatel opakující aplikaci po jejím dokončení, by se s největší pravděpodobností nesetkal s úplně stejnou předlohou, ale byl by postaven před nové úlohy.

Koncepce větvení příběhu

Obrázek č. 5: Koncepce větvení příběhu. Zdroj: autor

Od této možnosti bylo upuštěno z důvodu vysoké náročnosti na naprogramování oslovenou firmou, což by mělo za následek značné zvýšení finančních nákladů. Proto jsme vytvořili variantu pouze jediného příběhu, jehož předmětem bylo cestování spojené s prací v zahraničí. Konkrétně ve městech New York a Londýn, kde by ho čekali různé úlohy. Byly to rozřazeny podle náročnosti. Například New York byl „nejtěžší“, protože se zde řešili převážně otázky týkající burzy, investování a cenných papírů. Startovní město byla Praha, ze které později, po absolvování úkolů, odcestoval. Následující varianta byla méně finančně náročná, ale mělo se za to, že omezí míru soudržnosti příběhu. Proto je ve finální verzi zvolena varianta, ve které figuruje pouze jedno město, Londýn.

Zůstala zachována silná příběhová složka aplikace, tou je nyní detektivní zápletka z prostředí natáčení filmu. Hráč přijíždí na brigádu do Londýna a zaplete se do sítě intrik s obsazením hlavní role nového filmu. Postupným řešením úkolů nachází vodítka z rozřešení celé záhady. Ve většině případů je použita forma úkolů přímo navazující na dění v příběhu. Pouze v ojedinělých případech se musí od příběhu upustit, ve chvíli, kdy je třeba seznámit hráče s problematikou, která je důležitá ale nijak na příběh nenavazuje.

8.2. Herní rozhraní

8.2.1. Registrace a postup hrou

První co musí potenciální hráč naší hry udělat je registrace. Registrace uživatele probíhá přes webové stránky hry a snaží se omezit jakékoliv zadávání osobních údajů. Hra má být široce přístupná a složitá registrace, potažmo zadávání osobních údajů do systému, může odrazovat. K registraci samotné by mělo být potřeba pouze uživatelské jméno, pod kterým bude uživatel nadále vystupovat, heslo, kterému by neměl mít nikdo další přístup a e-mail na který mu může systém poslat jeho heslo (nebo formulář pro zadání nového) v případě, že uživatel heslo ztratí/zapomene.

Celá aplikace je založena na plnění jednotlivých úloh zabývajících se finanční gramotností. Jejich plněním hráč postupně odemýká nové úlohy a sbírá vodítka ke zdárnému vyřešení detektivní zápletky. Úkoly vychází z hlavních témat finanční gramotnosti. Tudíž jsou hlavním předmětem hry finance a hospodaření s nimi.

8.2.2. Herní měna

Hráč začíná v České republice a cestuje do Velké Británie, přesněji do Londýna. Díky tomu je od té doby hlavní herní měnou Libra šterlinků, též častěji označovaná jako britská libra (£). Libry se stávají zdrojem hráčových možností během hry. Přestože jsou libry hlavním zdrojem ve hře, nemá jejich získání a hromadění tvořit finální cíl. Ten představuje vyřešení detektivní zápletky. Používání peněz by mělo vycházet ze všedních potřeb člověka, a proto by se měly náklady pohybovat v reálných mezích. Je tím myšleno zejména započtení jídla a ubytování v Londýně. Díky tomu se také výdělky a ceny budou určovat na základě reálné současné situace. Velikost zůstatku na účtu bude graficky znázorněno v uživatelském rozhraní na dobře viditelném místě, optimálně na úvodní obrazovce.

8.2.3. Mapa, lokace a průzkum oblasti

Na hlavní obrazovce bude zobrazena mapa Londýna s nejrůznějšími místy, které jsou možné k navštívení, jedná se zejména o londýnské památky, či světově známá místa. Bude zde také vyznačena poloha hráčova bytu. V případě že hráč dané místo (kromě svého bytu) navštíví, změní se mapa Londýna na znázornění dané lokace. Ty jsou zpracovány z bočního 2D pohledu, v grafické úpravě připomínající animovanou kresbu. V daných lokacích jsou aktivní místa k prozkoumání, neboli „Point of interest“. Jedná se o aktivní

objekty na obrazovce, při přejetí myší obvykle zvýrazněné. Kliknutí na ně spouští vedlejší úkol, okomentování dané situace, nebo jinou podobnou akci. Pokud se jedná o sebrání předmětu a jeho umístění do inventáře, point of interest mizí z obrazovky natrvalo. Na mapě Londýna nejsou všechna místa aktivní, hráč do nich nemůže cestovat, okamžitě, ale zpřístupňují se s postupem v příběhové linii. Jednou zpřístupněná místa k navštívení již nebudou znovu nepřístupná.

8.2.4. Inventář

Uživatelské rozhraní obsahuje také jednoúrovňový inventář – přehled předmětů, které má hráčova postava u sebe. Jednoúrovňový zjednodušuje situaci, kdy postava sebere otevíratelný předmět a ten bude automaticky otevřen v jejím inventáři, místo aby ho musel hráč manuálně otevírat dodatečně v inventáři. Hra se v tomto ohledu podobá hernímu žánru "adventura", ale její principy jsou, oproti nim, zjednodušeny. Nelze kombinovat předměty v rámci inventáře mezi sebou. V situaci, že bude nutné vlastnit daný předmět k dokončení akce, nebude třeba předmět „vzít“ z inventáře a přetáhnout ho na aktivní místo, ale postačí pouhá přítomnost předmětu v inventáři, k úspěšnému dokončení akce. U obou výše popsaných případů odpadá tím programovací složitost a dosahujeme jednoduchosti, aby se hra primárně zaměřovala na vzdělávání ve finanční gramotnosti a ne na kombinování předmětů a logické hádanky pro další postup.

8.2.5. Kalkulačka

Velice užitečným nástrojem se zde stává také kalkulačka. Její tvorba není náročná po programátorské stránce a bude mít široké využití. Také hráči usnadní práci, pokud by měl program kalkulačky otevřený na pozadí. Takto může s nástrojem kalkulačky operovat přímo v rámci aplikace bez prodlev.

8.2.6. Získávání peněžních prostředků

Získávání herní měny probíhá ze třech samostatných herních mechanismů. Prvním je plnění úkolů z hlavní příběhové linie. Sem patří studijní stipendium, poskytnuté jako jednorázová částka na samotném začátku hry v českých korunách. Hlavním a stálým zdrojem příjmů je, jako ve skutečnosti, zaměstnání. To je získáno po příjezdu do Londýna u filmové společnosti. Druhým mechanismem jak získat peníze je nabídka vedlejších úkolů (označovány jako „side quests“, v této práci je používán český překlad). Díky nim lze získat menší množství peněz než za úkoly hlavní nebo za zaměstnání. Slouží především

k tomu, aby měl hráč možnost získat finance, které potřebuju k postupu hrou, v případě, že by se vlivem svého špatného hospodaření dostal do bezvýhodné situace, kdy by měl stabilně větší výdaje než příjmy. Třetí mechanismus obsahuje minihry, které se finanční gramotnosti týkat mohou, či nikoliv. Jejich hlavní náplní je odreagování hráče, pomocí jednoduchých, především nezatěžujících, intelektuálních úkolů. Za každý splněný úkol a minihru bude

Vedlejší úkoly samy o sobě nevedou k dokončení hry, ale mohou k němu dopomoci. Nemusí se vždy týkat pouze získávání bonusových peněžních zdrojů, často se také může jednat o informaci, novou lokaci k možnému bydlení nebo slevu na cestování. Většina vedlejších úkolů je opakovatelná, až na konkrétní případy, kdy je splněním úkolu hráči poskytnuta (odemknuta) nová možnost. V tu chvíli nemá smysl plnit daný úkol znovu a tento se uzavírá a stává se neaktivním.

8.2.7. Minihry

Minihry se zaměřují na použití pojmů z finanční gramotnosti odlehčenou formou. Řadíme sem finanční pojmy skryté v osmisměrkách, křížovkách a spojovačkách. Dále sem patří kvízové otázky s volbou jedné odpovědi z více nabízených a otevřené otázky zpravidla s velmi jednoduchou náhodně generovanou početní úlohou. Minihry si neukládají stav aktuálního dokončení. Pokud bude aplikace uzavřena a znovu spuštěna postup v rámci minihry se resetuje. To se týká pouze rozehraných miniher, pokud už jednou byla dokončena, získané peníze nebo jiné odměny zůstávají hráči. Většinu miniher lze stále opakovat, při opakovaném skládání jednoho typu minihry by se měla velikost získaných peněz snižovat, aby hráči nebyla poskytnuta možnost vydělávat si na veškeré ostatní situace pouze minihrami. Také je brán v úvahu předpoklad, že minihra má menší odměnu za její dokončení, než například hlavní příběhový úkol a vedlejší úloha vyžadující po hráči větší míru intelektuálního zapojení.

8.2.8. Finanční model

Finanční model funguje na principu bilance hospodaření domácnosti. Na začátku každého herního dne se hráči z účtu automaticky odečte příslušná částka představující jídlo a ubytování. V dalších případech může jít i o odečtení splátky za poskytnutí úvěru a podobně. Ve chvíli, kdy hráč nemá dostatek financí na účtu, hra ho automaticky vyše vykonat brigádu (v tomto případě třetí mechanismus – minihru - popsanou výše), aby mohl

splatit dlužnou částku nákladů. V případě odpracování „brigády“ postava začíná herní den okamžitě na snížené úrovni energie. Nebo si může okamžitě půjčit za předem stanovených podmínek smlouvy, s určitým úrokem na určitou dobu.

Hráč má na úvodní obrazovce také odkaz na zobrazení jeho platební bilance. Zavádíme zde zjednodušenou podobu platebních transakcí, pro kontrolu hospodaření se svými penězi a jejich utrácením. Bilance bude vysoce zjednodušená. Ke každé transakci bude uvedeno datum jejího provedení, a jestli se jedná o položku příjmovou nebo ne. Pro lepší přehlednost budou výdajové položky psány červeně.

8.2.9. Deník

Postup jednotlivými úlohami bude dokumentován v deníku. Zaznamenávány budou hlavní a vedlejší příběhové úkoly. U hlavních úkolů je deník předpokladem pro dobrou orientaci při spojování jednotlivých vodítek pro vyřešení detektivní zápletky. Postup a úspěšné plnění v rámci miniher nebude v deníku zaznamenáváno. Jednotlivé záznamy budou zjednodušeny na datum a příslušný text důležitých skutečností uplynulé události. Deník má hráčova postava neustále u sebe a za jeho používání nemusí obětovat žádné zdroje. V případě, že bude deník znázorněn pomocí dnešních sociálních sítí (pravděpodobně Twitter nebo Facebook) nebude daná sociální síť s aplikací nijak propojena, půjde pouze o grafické vyjádření.

8.2.10. Únava / Energie

Dalším herním mechanismem je únava hráčovy postavy, symbolizována její energií, uvedenou v uživatelském rozhraní na viditelném místě stejně jako u peněz. Pro větší přehlednost je použito odečítání od 100% hodnoty energie až do hodnoty 0%. Energie bude dalším herním zdrojem podobně jako vydělané peníze. Za provádění hlavních, vedlejších úkolů, zaměstnání, miniher a cestování bude energie odečítána. U každé akce bude znázorněno, kolik její vykonání stojí procent energie. Tím se omezí možnost dokončit hru za velmi krátkou dobu a dosáhne se tím znázornění a projevu dopadů finančních rozhodnutí přijatých v minulosti (přijmutí úvěru, špatný obchod atd.) Pokud by nastala situace, že hráč bude chtít vykonat akci, vyžadující více energie než má momentálně k dispozici, jeho herní postava odmítne danou akci vykonat. Na začátku každého herního dne se hodnota energie vrátí zpátky na svoji výchozí hodnotu 100%. Herní dny se startují o půlnoci a nevyužitá energie je ztracena a není možné ji dodatečně použít, tudíž nelze mít

více než 100% energie na začátku nového herního dne. Dodatečně je možno do hry zahrnout i možnost mít přechodně více energie než 100%, případně energii během dne doplňovat pomocí energetických nápojů a podobně. Některé akce nebudou vyžadovat energii, jde především o cestování zpět do místa bydliště hráčovy postavy a jednotlivé dílčí úkoly v rámci hlavního úkolu. Chápeme to tak, že v případě hlavního úkolu, ve kterém bude hráč muset pronásledovat prchajícího zloděje, nemůže hra vyžadovat utracení dodatečné energie za stíhání. Platba energie bude pouze při přijetí úkolu, během kterého dílčí část s pronásledováním nastane. V případě se zlodějem, je velice nepravděpodobné, že zloděj počká na místě, dokud neuběhne herní den a postava si neodpočine, aby měla energii na zaplacení. Tato varianta zabraňuje výskytu nereálných situací výše popsané a jí podobných.

8.2.11. Herní dny a plynutí času

Koncept herních dnů vychází z premisy, že každý den ve hře, je dnem pracovním. Hráčova postava tráví víkendy odpočinkem, či jinou činností, a proto se během hry tyto dny vůbec neobjevují. Herní den odpovídá úseku 24 hodin na základě místního času, tedy od půlnoci do půlnoci reálného dne. Absence víkendových dnů není uvažována do tohoto konceptu, hráč tedy může hrát hru v sobotu a v neděli, ale z pohledu jeho postavy a procházení příběhem to bude vždy pouze den pracovní. Další aspekt herních dnů je, že herní den proběhne, pouze pokud se hráč ten den do hry připojí. Omezíme tím možnost, kdy se hráč do hry nepřipojí týden reálného času a ve hře uběhne stejný čas, díky tomu by se mohl velice rychle, na základě herních principů denních plateb za ubytování apod., dostat do neúnosné finanční situace, kterou by vyřešil ukončením hraní.

8.2.12. Cestování

Cestování je koncept navazující na mapu Londýna a přesuny mezi jednotlivými lokacemi. Jeho hlavní myšlenkou je energetická náročnost pěšího přesunu mezi lokacemi, proto bude mít hráč možnost zakoupit si, za virtuální měnu, jízdenku městské hromadné dopravy jednorázově, nebo ve formě platného desetidenního průkazu. Také se mu pořízení jízdenky vyplatí v případě, že bydlí v městech mimo Londýn. Pořízení výhodného jízdného, v rámci studentské slevy, může být zařazeno také jako start pro vedlejší úkoly.

8.3. Herní úlohy finanční gramotnosti

Herní úlohy jsou nastaveny tak, aby co nejreálněji odpovídali situaci, ve které se hráčova postava ocitne. Přehled všech úloh měl podobu pouze rámcového náčrtu a finální verze s kompletním výčtem všech úloh zatím není k dispozici, proto v této části popisují úlohy, které se ve hře stoprocentně vyskytnou. Práce na finálním seznamu úloh budou odstartovány na konci dubna roku 2015. Přikládám také tabulku oblastí, které měla hra v původní verzi zahrnovat.

Obrázek č. 6: Klíčové oblasti vzdělávání. Zdroj: SCHMIED Pavel a projektový tým, Projekt vzdělávání finanční gramotnosti aneb „Jak vzdělat ty, kteří vzdělat nechtějí.“ 2013

- **Výběr paušálu na telefon** – Hráči bude představeno více nabídek, které značí pořízení paušálu do mobilu. Jedná se o úlohu, která po hráči bude vyžadovat především analýzu jednotlivých nabídek. Jejich vhodným posouzením, by měl hráč dokázat vybrat tu, která mu nabídne největší úsporu.
- **Zakoupení jízdenky** - Hráč každý den dochází do místa výkonu zaměstnání, jak je podrobně rozepsáno v konceptu „Cestování“. Může ušetřit energii, tím že si pořídí jednu z nabízených jízdenek. Jízdenky se budou lišit podle doby platnosti, podle možnosti pořízení jízdenky se studentskou slevou a samozřejmě cenou.
- **Výběr a založení účtu** – Hráč bude nucen založit si svůj bankovní účet, na kterém bude provádět pozdější bankovní operace. Bude na hráči, aby vybral ten nejvíce vhodný k jeho situaci. Účty se budou lišit podle poplatků, úrokové míry a dalších parametrů. K založení účtu, by také mělo patřit smluvní ošetření daného kroku.

- **Odhalování chyb v pracovní smlouvě** – Hráč při nástupu do zaměstnání bude podepisovat pracovní smlouvu. Předtím by měl být seznámen s povinnými náležitostmi smlouvy. Poté bude v předložené smlouvě kontrolovat, jestli jsou uvedeny všechny položky, jestli není porušena předepsaná pracovní doba a další. V případě této úlohy bude ošetřeno, aby i přes svou neznalost a nepozornost (pokud neodhalí všechny chyby) hráč nepodepsal smlouvu, která bude neplatná, či pro něj velice nevýhodná.
- **Propočet úspor** – Hra bude vybavena jednoduchým systémem vedení účetnictví a ve chvíli, kdy bude hráč postaven před nenadálou situací a bude muset neplánovaně našetřit, měl by být schopen pomocí této úlohy sestavit rozpočet na příští období, takovým způsobem aby se neocitnul ve finančních obtížích.

8.4. Herní platformy

Hra je navrhována primárně pro uživatele PC a notebooků, kteří ji hrají alespoň jednou denně a souvisle po dobu třiceti minut až hodiny. Odpovídá tomu také uživatelské rozhraní. K jejímu hraní bude potřeba připojení na internet, ale není potřeba velká kapacita datového připojení, protože hra samotná pouze nahrává jednotlivé lokace a úlohy, což jsou textové a grafické soubory. Dalším pozitivem pro optimalizaci pro PC je fakt, že drtivá většina škol má počítačovou učebnu, kde může v rámci výuky, seznámení s aplikací proběhnout.

Druhý okruh uživatelů předpokládá jejich hraní přes internetové připojení prostřednictvím chytrých telefonů. Jejich herní doba se pohybuje v kratších řádech, ale délka je vyvážena četností připojení. Takový to uživatelé si zpravidla zahrají při čekání nebo jízdě v MHD. Z důvodu malé náročnosti na datový přenos, nebude tento styl hraní komplikovat internetové připojení. Také absence myši u chytrých telefonů, je kompenzována dotykovým ovládním a tím pádem úpravou uživatelského rozhraní.

8.5. Dodatečné funkce aplikace

8.5.1. iBod

iBod je zákaznický program výhod, který umožňuje za provedené nákupy sbírat u určitých obchodních řetězců body. Tyto body lze posléze směnit za hmotné i nehmotné produkty z mnoha kategorií. V rámci programu iBod lze pořídit elektroniku, knihy, gastronomické zážitky, oblečení, hotelové pobyty, outdoor vybavení a spousty dalších

produktů. Momentálně má iBod přesně 50 partnerských firem, kde zákazník získá kromě zakoupeného výrobku, také určitý počet iBodů na své konto. Připisování na konto proběhne, pouze pokud se zákazník prokáže speciální kartou, kterou iBod zřizuje.

Program iBod jsme měli v plánu zavést do aplikace, aby hráče motivovala možnost získat reálnou odměnu a nejenom znalosti. Usoudili jsme tak díky tomu, že programy, kde svou aktivitou nabíráme body a ty následně můžeme proměnit, jsou podle nás obecně přijímány jako přitažlivější pro získávání hráčů. Každému hráči zvlášť bude dána možnost něco „vyhrát“ a svou účastí získat reálnou odměnu, nejen virtuální peníze.

Program iBod také přímo nepropaguje Českou spořitelnu a záměrem nebylo do hry zapojit jakékoliv prvky reklamy, snažili jsme se o co největší míru objektivitu, což iBod splňuje. Také registrace od samotného programu je velice snadná a k zřízení účtu uživatel nepotřebuje zadávat žádné osobní údaje kromě svého jména a kontaktního e-mailu.

Posledním pozitivem, které nás vedlo k možnosti zapojení iBodu do aplikace byla volitelná možnost se zapojit a sbírat iBody. Pokud uživatel chce pouze hrát hru a nechce se registrovat do programu iBod, není nucen tak činit. Proto je pro uživatele tato aplikace lákavější. Ve chvíli, kdy se uživatel rozhodne zapojit se do programu iBod v rámci aplikace, potvrdí synchronizaci svého herního účtu s účtem na iBod a bude moci směňovat herní měnu za iBody.

K 14. 4. 2015 mě bylo oznámeno zástupcem České spořitelny, že program iBod nebude provázán s hrou. Byla provedena změna a jejím výsledkem je motivace hráčů v podobě zájezdu do Londýna, kde se hra odehrává. Výherce nebude losován podle nejvyššího dosaženého skóre ve hře, ale bude náhodně vybrán ze všech uživatelů, kteří úspěšně dokončili celou hru.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zanalyzovat a posoudit dokumenty, které sloužili jako podklad pro vymyšlení koncepce vzdělávání a specifikovat poptávku dotázaných v cílové skupině v závislosti na výukové metodě finanční gramotnosti. Následně jsem zde uvedl, jak bude připravovaná aplikace vypadat. Internetová aplikace je v současné době připravována podle všech výše zmíněných aspektů a plánuje se její brzké dokončení a uvedení na trh v září 2015.

V první kapitole jsem uváděl obecné souvislosti finančního vzdělávání. Ve druhé kapitole jsem uvedl druhy finanční gramotnosti, které se nejčastěji s touto problematikou zmiňují. Následující kapitoly 3 a 4 pojednávají o negativních důsledcích špatné finanční gramotnosti vlivem pořízení finančních produktů, které nejsou pro zákazníka vhodné a o prostředcích marketingu, které nabízení takovýchto produktů podněcují. Předposlední kapitola obsahuje téma motivace v učení, aneb jakým způsobem jsme motivováni k učení se něčeho nového. Poslední kapitola analyzuje průzkum finanční gramotnosti, porovnávající úroveň znalostí mezi lety 2006 a 2015. Zjistil jsem, že v některých aspektech jsou respondenti vzdělanější, v některých si stále nejsou jisti svou odpovědí.

V první kapitole praktické část jsem charakterizoval zadavatele projektu a jeho působení na trhu vzdělávání FG. V kapitole 2 popisuji start a zadání projektu a také uvádím předpoklad, že zadavatel zná obsah FG, ale hledal především způsob využití poptávky po finančním vzdělávání. Tato kapitola obsahuje analýzu jednotlivých dokumentů poskytnutých zadavatelem a analýzou produktů na trhu pro vzdělávání ve FG. Docházím zde k závěrům, že je vysoká poptávka po vzdělávání pomocí internetové aplikace. Poslední kapitola obsahuje detailní popis jednotlivých prvků hry.

Veškeré prvky byly tvořeny v souladu s teoretickou částí. Myslím si, že nastavení projektu samotného je na vysoké úrovni a lze očekávat jeho úspěšné uvedení na trh. Některé závěry, ke kterým jsme došli v rámci pracovního týmu studentů, byly pozměněny, aby odpovídali finančním předpokladům na celkovou nákladnost projektu. Podle mě je velkým plusem, že je dodržena celková objektivita celého projektu a není do hry zavedena žádná forma propagace konkrétních výrobků. Navrhoval bych, aby bylo ještě jednou zváženo znovuzapojení programu iBod, nebo jiného systému, který umožní odměnit každého jednotlivého hráče.

Poznatky a závěry uvedené v této bakalářské práci tvoří pouze mé osobní doporučení. Společnost se může zcela nezávisle rozhodnout, že celý projekt nebo jeho části ještě přepracuje, tak aby více vyhovovaly jejím aktuálním požadavkům.

Závěrem lze říci, že nastavení projektu je realizováno, aby odpovídalo momentální potřebě na trhu, firemním cílům a předpokládané finanční náročnosti. Společnost hodnotím velice kladně, především jako jednoho z lídrů ve finančním vzdělávání ze soukromého sektoru.

Seznam použité literatury:

Monografie:

ATKINSON, Rita L. *Psychologie*. 2., aktualizované vyd., V Portálu 1. Překlad Erik Herman, Miroslav Petržela, Dagmar Brejlová. Praha: Portál, 2003, xxii, 751 s. ISBN 80-717-8640-3.

BALABÁN, Zdeněk. *Slabikář finanční gramotnosti: učebnice základních 7 modulů finanční gramotnosti*. 2. aktualizované vyd. Praha: Cofet, 2011, 416 s. ISBN 978-809-0439-610.

ČERNOHORSKÝ, Jan a Petr TEPLÝ. *Základy financí*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 304 s. ISBN 978-80-247-3669-3.

DVOŘÁKOVÁ, Zuzana a SMRČKA. *Finanční vzdělávání pro střední školy: se sbírkou řešených příkladů na CD*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011, xix, 312 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-807-4000-089.

FILIP, Miloš. *Osobní a rodinné bohatství: kam s penězi*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, xv, 474 s. Beckova edice ABC. ISBN 80-7179-416-3.

HANUŠ, Radek a Lenka CHYTILOVÁ. *Zážitkově pedagogické učení*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009, 192 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2816-2.

KOCIÁNOVÁ, Helena. *Finanční gramotnost v kostce: aneb co Vás neměl kdo naučit*. Olomouc: ANAG, 2012, 151 s. ISBN 978-80-7263-767-6.

KOTLER, Philip. *Moderní marketing: 4. evropské vydání*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, 1041 s. ISBN 978-80-247-1545-2.

KOSÍKOVÁ, Věra. *Psychologie ve vzdělávání a její psychodidaktické aspekty*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 226 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-802-4724-331.

KUMAR, Nirmalya. *Marketing jako strategie vedoucí k úspěchu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008, 236 s. ISBN 978-80-247-2439-3.

ŠKVÁRA, Miroslav. *Finanční gramotnost*. 1. vyd. Praha: Miroslav Škvára, 2011, 219 s. ISBN 978-809-0482-302.

Elektronické zdroje:

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Výroční zpráva 2012* [online]. 2013 [cit. 2014-11-03]. ISBN 978-80-87225-42-4. Dostupné z WWW: http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/hospodareni/vyrocní_zpravy/download/vyrocní_zpráva_2012.pdf

THE WORLD BANK GROUP [online] 2008 [cit. 2014-11-03]. Dostupné z WWW: http://siteresources.worldbank.org/SOCIALPROTECTION/Resources/280558-1235510454189/Russia_FLTF_Press_Release.pdf?resourceurlname=Russia_FLTF_Press_Release.pdf

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Koncept podpory mládeže 2014 – 2020* [online] 2014 [cit. 2014-11-04]. Dostupné z WWW: http://www.msmt.cz/file/33599_1_1/

Komise Evropských společenství, *Směrnice Evropského parlamentu a vlády 2009/0056 (COD)* [online] 2009 [cit. 2014-11-12] Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2009/CS/1-2009-185-CS-F1-1.Pdf>

KRYKOROVÁ, Hana. *Psychodiadaktická aplikace metakognitivní teorie*. [online] 2009 [cit. 2014-11-12] Dostupné z WWW: http://is.muni.cz/www/344438/7159323/Psychodidakticka_aplikace_metakognitivni_theorie_-_Hana_Krykorova.pdf

ČESKO, Zákon č. 40 ze dne 9. února 1995 Sb. o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1995, částka 8, s. 467-470. Dostupný také z WWW: www.aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2819 ISSN 1211-1244.

ČESKO, Zákon č. 110 ze dne 14. března 2006 o životním a existenčním minimu ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 30, s. 980. Dostupné také z WWW: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zivotni-existenci-minimum/zneni.aspx>. ISSN 1211-1244.

ČESKO, Zákon č. 145 ze dne 21. dubna 2010 o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2010, částka 52, s. 1874-1882. Dostupné také z WWW: www.mvcr.cz/soubor/sb052-10-pdf.aspx. ISSN 1211-1244.

KOHOUT, Pavel. *Proč jsou Švýcaři bohatí? Mimo jiné učí své děti, jak zacházet s penězi, lépe než my* [online] 2014 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z WWW: <http://finparada.cz/2249-Proc-jsou-Svycari-bohati-Uci-sve-deti-jak-zachazet-s-penezi.aspx?mobile=full>

ČESKO. Vláda. Usnesení vlády České republiky ze dne 7. prosince 2005 č. 1594 o zlepšení podmínek v bankovním sektoru [online] 2005 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z WWW: www.psfv.cz/assets/cs/media/Usneseni_2005-1594_2005-12_O-zlepseni-podminek-v-bankovnim-sektoru.pdf

PRACOVNÍ SKUPINA PRO FINANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ. *Proč se finančně vzdělávat?*, [online] 2013 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z WWW: <http://www.psfv.cz/>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH V ČESKÉ REPUBLICE Výstupy z šetření Adult Education Survey 2011*. Praha, 2013, 185 s. [online] 2013 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/documents/10180/20561193/331313.pdf/3b3fda80-d409-4adc-a79d-4f9613511f2d?version=1.0>

FINANČNÍ GRAMOTNOST DO ŠKOL. *Finanční gramotnost – výukové materiály* [online] 2014 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z WWW: <http://www.financnigramotnostdoskol.cz/materialy/>

ČESKO. Vláda. Usnesení vlády České republiky ze dne 7. prosince 2005 č. 1594 Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách [online] 2005 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z WWW: http://www.nuov.cz/uploads/SBFG_finalni_verze.pdf

FINANČNÍ GRAMOTNOST O. P. S. *Finanční gramotnost* [online]. 2008 [cit. 2015-04-23]. Dostupné z WWW: http://www.financnigramotnost.eu/blob.php/02_Z%C3%A1kladn%C3%AD+informace+o+projektu.pdf?stranky_soubory=11

STEAM/MARK a. s., *Finanční gramotnost ČR* [online]. 2010 [cit. 2015-04-23]. Dostupné z WWW: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/spotrebitel/financni_gramotnost/mereni_fg_tk_20101213/financni_gramotnost_20101213_stemmark.pdf

SC&C, *Jak se za posledních devět let změnila finanční gramotnost Čechů* [online]. 2015 [cit. 2015-04-23]. Dostupné z WWW: <http://www.investicniweb.cz/2015/3/9/cesi-financni-gramotnost-s-dluhy-stale-neumime/>

NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ - METODICKÝ PORTÁL INSPIRACE A ZKUŠENOSTI UČITELŮ. *Finanční gramotnost - Průvodce upraveným RVP ZV: Obsah upravených očekávaných výstupů Obsah upravených očekávaných výstupů*. [online]. 2014 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z www: <http://digifolio.rvp.cz/view/artefact.php?artefact=61279&view=6461&block=37381>

MINISTERTVO ŠKOLSTVÍ MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Investování hrou* [online]. 2013 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z WWW: www.investovanihrou.cz

FOND DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ. *Vzdělávání uchazečů o zaměstnání v oblasti socioekonomických kompetencí* [online]. 2012 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z WWW: <http://www.zivot-bez-dluhu.cz/index.php?cat=14>

Seznam obrázků a tabulek:

Obrázek č. 1: Složky finanční gramotnosti, zdroj: Škvára (2011, s. 14)	7
Obrázek č. 2: Etapy životní cyklus jedince, zdroj: Filip (2006, s. 20)	16
Graf č. 1: Dospělá populace účastníci se vzdělávacích kurzů, zdroj: Interní materiál České spořitelny	19
Graf č. 2: Dospělá populace účastníci se vzdělávacích kurzů v ČR, zdroj: Interní materiál České spořitelny.....	19
Graf č. 3: Internet se tlačí dopředu, ale stačí to?. In: Jak se za posledních devět let změnila finanční gramotnost Čechů. [online]. SC&C 2015 [cit. 2015-04-23]. Dostupný z WWW: http://www.investicniweb.cz/2015/3/9/cesi-financni-gramotnost-s-dluhy-stale-neumime/	20
Graf č. 4: Představy o finančním plánu. In: Jak se za posledních devět let změnila finanční gramotnost Čechů. [online]. SC&C 2015 [cit. 2015-04-23]. Dostupný z WWW: http://www.investicniweb.cz/2015/3/9/cesi-financni-gramotnost-s-dluhy-stale-neumime/	21
Graf č. 5: DEBETNÍ KARTA = můžu jít do mínusu. In: Jak se za posledních devět let změnila finanční gramotnost Čechů. [online]. SC&C 2015 [cit. 2015-04-23]. Dostupný z WWW: http://www.investicniweb.cz/2015/3/9/cesi-financni-gramotnost-s-dluhy-stale-neumime/	21
Graf č. 6: RPSN = výše všech poplatků a dalších nákladů vyjádřených v %. In: Jak se za posledních devět let změnila finanční gramotnost Čechů. [online]. SC&C 2015 [cit. 2015-04-23]. Dostupný z WWW: http://www.investicniweb.cz/2015/3/9/cesi-financni-gramotnost-s-dluhy-stale-neumime/	22
Graf č. 7: Kontokorent = účet s povoleným přečerpaním do minusu. In: Jak se za posledních devět let změnila finanční gramotnost Čechů. [online]. SC&C 2015 [cit. 2015-04-23]. Dostupný z WWW: http://www.investicniweb.cz/2015/3/9/cesi-financni-gramotnost-s-dluhy-stale-neumime/	22
Graf č. 8: Povědomí o finančních portálech. In: Jak se za posledních devět let změnila finanční gramotnost Čechů. [online]. SC&C 2015 [cit. 2015-04-23]. Dostupný z WWW: http://www.investicniweb.cz/2015/3/9/cesi-financni-gramotnost-s-dluhy-stale-neumime/	23
Graf č. 9: Struktura dotazovaného vzorku. In: Finanční gramotnost v ČR [online]. STEM/MARK 2010. [cit. 2015-04-23]. Dostupný z WWW: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/spotrebitel/financni_gramotnost/mereni_fg_tk_20101213/financni_gramotnost_20101213_stemmark.pdf	25
Graf č. 10: Účast ve formálním vzdělávání dle věku. In: VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH V ČESKÉ REPUBLICE Výstupy z šetření Adult Education Survey 2011 [online]. Český statistický úřad, 2011. [cit. 2015-04-23]. Dostupný z WWW: https://www.czso.cz/documents/10180/20561193/331313.pdf/3b3fda80-d409-4adc-a79d-4f9613511f2d?version=1.0	27
Graf č. 11: Formy finančního vzdělávání, zdroj: autor.....	33

Graf č. 12: Hodnocení stránek o finanční gramotnosti, zdroj: autor	34
Obrázek č. 3: Schéma internetového vzdělávání. Zdroj: SCHMIED Pavel a projektový tým, Projekt vzdělávání finanční gramotnosti aneb „Jak vzdělat ty, kteří vzdělat nechtějí.“ 2013	35
Obrázek č. 4: Motivace. Zdroj: SCHMIED Pavel a projektový tým, Projekt vzdělávání finanční gramotnosti aneb „Jak vzdělat ty, kteří vzdělat nechtějí.“ 2013.....	37
Obrázek č. 5: Koncepce větvení příběhu. zdroj: autor	39
Obrázek č. 6: Klíčové oblasti vzdělávání. Zdroj: SCHMIED Pavel a projektový tým, Projekt vzdělávání finanční gramotnosti aneb „Jak vzdělat ty, kteří vzdělat nechtějí.“ 2013	45

Seznam příloh:

Příloha č. 1:

NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ - METODICKÝ PORTÁL INSPIRACE A ZKUŠENOSTI UČITELŮ. *Finanční gramotnost - Průvodce upraveným RVP ZV: Obsah upravených očekávaných výstupů Obsah upravených očekávaných výstupů*. [online]. 2014 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z www: <http://digifolio.rvp.cz/view/artefact.php?artefact=61279&view=6461&block=37381>

Žák pozná české mince a bankovky (1., 2. ročník)

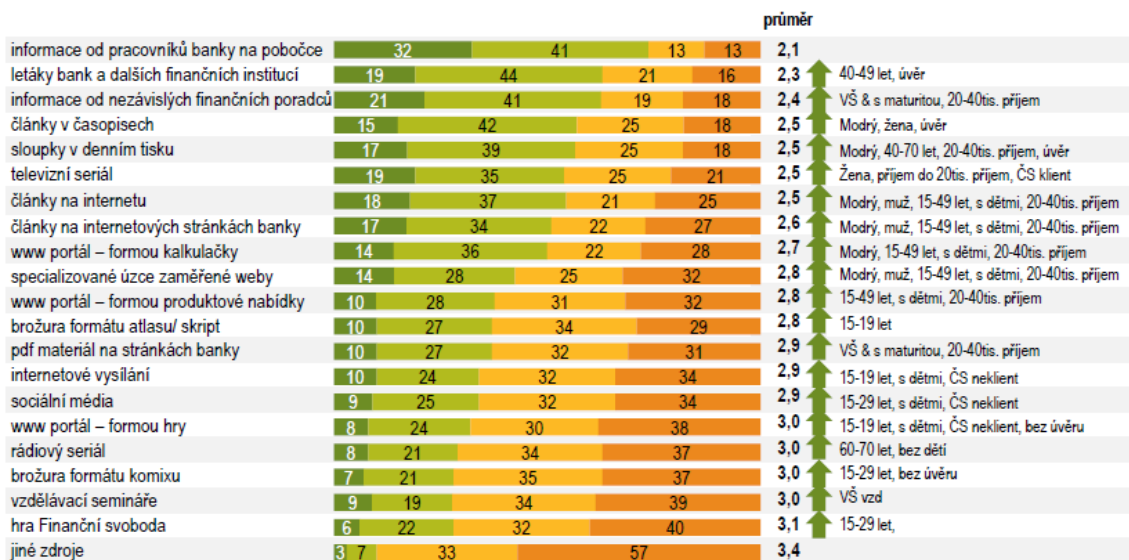
- **uvede příklad využití platební karty (1., 2. ročník)**
- **odhadne cenu základních potravin a celkovou cenu nákupu (1., 2. ročník)**
- **zkontroluje, kolik peněz je vráceno při placení (3., 4. ročník)**
- **vlastními slovy vyjádří, co znamená, že je banka správce peněz (3., 4. ročník)**
- **porovná svá přání a potřeby se svými finančními možnostmi (4., 5. ročník)**
- **sestaví jednoduchý osobní rozpočet (4., 5. ročník)**
- **objasní, jak řešit situaci, kdy jsou příjmy větší než výdaje (5. ročník)**
- **objasní, jak řešit situaci, kdy jsou příjmy menší než výdaje (5. ročník)**
- **na příkladech objasní rizika půjčování peněz (5. ročník)**
- **uvede příklady základních příjmů a výdajů domácnosti (4., 5. ročník)**
- **na příkladu vysvětlí, jak reklamovat zboží (5. ročník)**
- **uvede příklady vlastnictví a objasní zásady jeho ochrany včetně ochrany duševního vlastnictví (6. ročník)**
- **uvede příklady příjmů a výdajů domácnosti (6. ročník)**
- **vysvětlí rozdíl mezi pravidelnými a jednorázovými příjmy a výdaji (6. ročník)**
- **rozliší zbytné a nezbytné výdaje v konkrétní situaci (6. ročník)**
- **sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti (6. ročník)**
- **na příkladech vysvětlí rozdíl mezi vyrovnaným, schodkovým a přebytkovým rozpočtem (6. ročník)**
- **navrhne, jak řešit situaci, kdy jsou příjmy větší než výdaje (6. ročník)**
- **navrhne, jak řešit situaci, kdy jsou příjmy menší než výdaje (6. ročník)**
- **vysvětlí zásady hospodárnosti na rozpočtu domácnosti (6. ročník)**
- **vysvětlí, k čemu slouží bankovní účet (7. ročník)**
- **uvede příklady různých způsobů hotovostního placení (7. ročník)**
- **uvede příklady různých způsobů bezhotovostního placení (7. ročník)**
- **posoudí výhody a rizika hotovostního a bezhotovostního placení v konkrétní situaci (7. ročník)**
- **na příkladech objasní přednosti a rizika používání platebních karet (7. ročník)**

- **na příkladech objasní rozdíly mezi debetní a kreditní platební kartou (7. ročník)**
- **na příkladu vysvětlí rozdíl mezi úrokem placeným a přijatým (8. ročník)**
- **na příkladech objasní možnosti úspor, investic či spotřeby při nakládání s volnými finančními prostředky (8. ročník)**
- **porovná nabídku finančních produktů pro zhodnocení volných finančních prostředků (8., 9. ročník)**
- **hledá možnosti, jak řešit deficit na straně příjmů a výdajů (8., 9. ročník)**
- **uvede možnosti půjčení chybějících finančních prostředků (8., 9. ročník)**
- **porovná nabídku finančních produktů pro půjčení chybějících finančních prostředků (8., 9. ročník)**
- **uvede možnosti různých typů pojištění (8., 9. ročník)**
- **na příkladu vysvětlí, jak nabídka a poptávka ovlivňuje cenu (8. ročník)**
- **na příkladu vysvětlí způsoby, jak se stanovuje cena (8. ročník)**
- **na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH (8., 9. ročník)**
- **vysvětlí, co je inflace a jaký je její vliv na reálnou hodnotu peněz (8., 9. ročník)**
- **popíše postup při reklamaci výrobku nebo služby (9. ročník)**
- **na příkladu objasní, jak se bránit v případě porušení práv spotřebitele (9. ročník)**

Formy finančního vzdělávání

Za nevhodnější způsob vzdělání jsou považovány informace od pracovníků bank.

Báze: Celkem (1002)

■ Velice by vyhovoval ■ Spíše by vyhovoval ■ Spíše by nevyhovoval ■ Vůbec by nevyhovoval

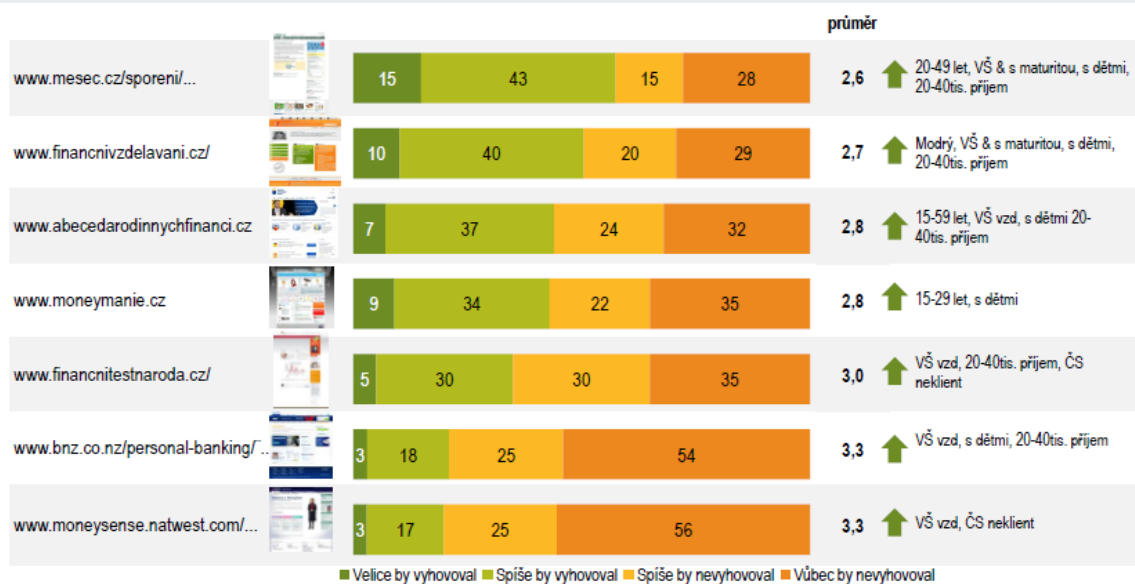
43 || QR7a. Do jaké míry by vám vyhovovaly následující formy finančního vzdělávání?

ČESKÁ
SPORITELNA

MillwardBrown

Hodnocení ukázek

Nejlépe hodnoceným způsobem vzdělávání jsou stránky měsec.cz.

Báze: Celkem (1002)

44 QR8a. Způsoby, jakými může být vzdělávání v oblasti financí podáváno, může být několik. Ohodnoťte každou ukázkou na škále podle toho, jak by vám tento způsob vyhovoval

ČESKÁ
SPORITELNA

MillwardBrown

Evidence výpůjček

Prohlášení:

Dávám svolení k půjčování této bakalářské práce. Uživatel potvrzuje svým podpisem, že bude tuto práci řádně citovat v seznamu použité literatury.

Štěpán Pavíza

V Praze dne .....

podpis: .....

